Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 91 (341) ◆ Вівторок, 19 травня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

Чи висуватиме Росія територіальні претензії до України?

Москва, 18 травня. (Парламентський кор. ІТАР-ТАРС Олексій Табачников). Незалежно від рішення російського парламенту про законність передачі Криму в 1954 році, ніяких територіальних претензій до братнього українського народу Росія не висуватиме. Ми дуже дорожимо відносинами з Україною. Про це заявив сьогодні на брифінгу Голова Верховної Ради Російської Федерації Руслан Хасбулатов.

Говорячи про позицію щодо референдуму в Криму, Руслан Хасбулатов відзначив, що населення має право його провести. Зі свого боку, сказав він, Росія всіляко сприятиме безконфліктному розв'язанню проблеми Криму.

ВІЗИТ ДО ПОЛЬЩІ

Президент України Леонід Кравчук відбув вчора до Республіки Польща з дводенним офіційним візитом. Його супроводжують міністр закордонних справ Анатолій Зленко, міністр зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі Анатолій Воронков, міністр транспорту Орест Климпуш, міністр освіти Петро Таланчук, міністр культури Лариса Хоролець, голова Комісії Верховної Ради України у закордонних справах Дмитро Павличко, державний радник України Олександр Ємець, секретар Адміністрації Президента України Микола Хоменко, інші офіційні особи.

ВИРОБЛЕНО РЕКОМЕНДАЦІЇ СЕСІЇ

18 травня відбулося засідання Президії Верховної Ради Криму. Вирішено запропонувати сесії Верховної Ради Криму, яка відкриється 20 травня, скасувати Акт про проголошення державної самостійності Республіки Крим та постанову з цього питання, оскільки питання державності Криму закріплено в Конституції Республіки Крим. Вирішено також продовжити договірний процес розмежування повноважень між Республікою Крим та Україною. Сесії рекомендовано винести на загальнокримський референдум питання «Чи затверджуєте ви Конституцію Республіки Крим?», звернутися до ініціативної групи з проведення референдуму з пропозицією зняти питання «Чи ви за незалежну Республіку Крим в союзі з іншими державами?». Все це, на думку більшості членів Президії (проти не голосував ніхто, утрималося 3), зможе об'єднати кримчан.

Члени Президії вважають, що сесія Верховної Ради Криму повинна звернутися до Верховної Ради України з пропозицією прискорити обговорення і вирішення проблеми Чорноморського флоту і депортованих народів, які повертаються на свою батьківщину.

ЯК ПАХНЕ БУЗОК

А й справді — як? За повсякденними парламентськими справами народним обранцям, очевидно, було не до цього. Та ось недільного дня з чиєїсь легкої руки вони вирішили відірватися від постійних клопотів і завітали до Ботанічного саду АН України.

Повірте — не пошкодували. Бузок квітує — замилуєшся: звисає кетягами, сповнює повітря пахощами весни. Як помітили спостерігачі, парламентарії щодо побаченого були одностайні, полеміки не спостерігалось. Є прогнози, що проведений на свіжому повітрі час додасть їм бадьорості у законотворчості. Воно ж так: від красивого до корисного один крок.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ДОКИ СПІВАЄМО — ЖИВЕМО...

На Рівненщині пройшли Дні культури областей, що потерпіли від аварії на Чорнобильській АЕС. Сюди з'їхалися науковці-народознавці, працівники культури, майстри народної творчості, етнографічні ансамблі з Чернігівської, Київської, Житомирської та Волинської областей. Учасники провели науково-практичну конференцію, «круглий стіл», відбувся великий концерт фольклорно-етнографічних колективів, були організовані виставки культурних цінностей, врятованих з відчуженої зони, сучасних робіт майстрів народної творчості. Господарі і гості взяли участь у проведенні урочистого вечора, присвяченого пам'яті Миколи Костомарова.

Докладніше про це читайте в одному з наступних номерів «ГУ».

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІСТІВ

Учора в конференц-залі Академії наук України розпочався Перший Міжнародний конгрес українських економістів «Економіка України: минуле, сучасне, майбутнє». В ході Конгресу, що триватиме до 22 травня, буде прочитано близько ста доповідей, з яких до сорока представлятимуть учені-економісти з-за меж України. Проблеми, що їх збираються обговорити конгресмени, об'єднуються в такі розділи: економічний розвиток в умовах незалежності, підприємництво та ринок України, регіональна економіка, інтеграція економіки України у світове господарство та інші. Під час Конгресу планується виробити рекомендації щодо подальшого економічного розвитку України.

Крім того, з метою об'єднання зусиль економістів на Конгресі планується утворити Міжнародну українську економічну асоціацію (МУЕА).

«ЗОЛОТО» ЛУГАНСЬКОЇ ПРОБИ

У Будапешті проходив чемпіонат Європи зі спортивної гімнастики. Вперше спортсмени з колишніх республік СРСР виступали суверенними командами. Абсолютним чемпіоном став представник України, луганчанин Ігор Коробчинський — 58,200 бала. «Срібло» — у Золтана Шуполи (Угорщина) — 57,700, бронзова медаль дісталась Віталію Щербо (Білорусь) — 57,600.

ДОГОВІР ДРУЖБИ

Підписанням міжобласної угоди про дружбу, економічне та культурне співробітництво між сусідніми областями України і Росії завершилася в Сумах зустріч представників Бєлгородської, Брянської, Курської, Сумської і Чернігівської областей.

ДНЯМИ заявила про своє існування Академія нестандартних ідей, що вбачає своє головне завдання у сприянні впровадженню наукових розробок як нових, так і тих, що не знайшли свого застосування у виробництво. Очолив нову Академію доктор економічних наук народний депутат України Василь Шепа. За його словами, сьогодні в Академії співпрацює близько 160 кандидатів та 100 докторів наук, а також багато людей, що не мають наукових звань, але мають наукові розробки.

Офіційна хроніка

Як повідомили у відділі інформації МЗС України, 18 травня під головуванням першого заступника Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинця відбулося робоче засідання державної делегації України на переговорах про Чорноморський флот.

В ході засідання обговорювались підсумки робочої зустрічі глав державних делегацій України й Росії, яка проходила у Севастополі 12 травня ц. р. Учасники засідання також обмінялись інформацією про хід підготовки до наступного, другого туру переговорів, який відбудеться у Дагомисі. У цьому зв'язку було спростовано повідомлення прес-центру Чорноморського флоту, деяких засобів масової інформації про його початок 20 чи навіть 18 травня ц. р. Насправді переговори розпочнуться пізніше, а їх дата буде узгоджена керівниками делегацій України й Росії в робочому порядку.

Відділ інформації МЗС України.

Актуально

Муталібова під суд

Протягом минулої неділі поблизу будинку парламенту в Баку відбувався багатотисячний мітинг прихильників Народного фронту Азербайджану, на якому засуджено спробу Муталібова повернутися до влади. Тим часом в азербайджанській столиці затримано сім осіб за підозрою в обстрілі штаб-квартири НФА. Політична влада в Азербайджані перейшла до Національної Ради, яка оголосила про формування коаліційного уряду з представників Народного фронту й членів попереднього уряду. Вчора розпочалася позачергова сесія азербайджанської Верховної Ради, на якій депутати мають скасувати своє попереднє рішення про відновлення Муталібова на президентському посту. Повалений президент поки що переховується. Однак новий міністр внутрішніх справ Азербайджану Гамідов заявив, що Муталібова знайдуть, арештують і віддадуть під суд.

Ягідки ще попереду

У 5—6 разів з учорашнього дня збільшилися в Росії ціни на енергоносії. Указ про це підписано Президентом Єльциним. У документі говориться, що віднині державні оптові ціни на нафту становитимуть 1800—2200 карбованців за тонну, а на природний газ — 1100—1600 карбованців за тисячу кубометрів. Як вважають експерти, нинішнє п'ятикратне подорожчання палива спричинить загальне 150-відсоткове зростання цін на споживчому ринку.

Зметикуємо на трьох?

Грузія має намір зажадати собі частину Чорноморського флоту, повідомив перший заступник міністра оборони республіки Георгадзе. На його думку, бойові кораблі слід розділити між Росією, Україною і Грузією. Як заявив Георгадзе, його республіка не претендує на значну частину флоту. Грузії вистачить таких ВМС, які б могли забезпечити її територіальну цілісність.

За повідомленнями наших власних кореспондентів і зарубіжних інформагентств.

Парламентська хроніка

«УКРАЇНЦІВ» СТАНЕ МЕНШЕ, І ВСІ ЦЬОМУ ЛИШЕ... ПОРАДІЮТЬ

Денне і вечірнє засідання 15 травня

Серед низки законопроектів, які розглянули і прийняли в темпі (такій швидкості позаздрять професійні парламенти!) народні депутати, безперечно, найпомітнішим був «Про національні меншини в Україні».

Слава Богу, що доля має можливість розглядати його, як кажуть, не в чортів голос, коли землях йде на земляка із автоматом чи самопалом в руках, бо, бачте, мають трохи інший колір шкіри чи носи не тієї конфігурації...

Для розуміння міжнаціональної ситуації нам вистачило словесної війни.

Враховуючи загальногромадські і національні права громадян України, автори законопроекту, яких представляв на засіданні голова урядового Комітету у справах національностей Юрій Олененко, заклали до нього гарантії рівності прав, поваги, свободи життя і культури представників усіх національних меншин, які проживають на терені нашої держави. Передбачено, зокрема, право займати будь-які посади в органах державної влади, на підприємствах, в установах й організаціях. Одне слово, передбачається право на участь в управлінні справами держави і суспільства, на культуру і національно-адміністративну автономію.

Останнє викликало своєрідну реакцію деяких депутатів, які висловили побоювання, щоб з появою сіл, містечок чи міст національних меншин у нас не виникло й відповідних ускладнень... зокрема, пов'язаних з резервацією територій за національною ознакою. З цього приводу Ю. Олененко нагадав, що в Україні у двадцяті-тридцяті роки існувало понад 25 національних районів, до 800 населених пунктів, і це не викликало непорозумінь.

Закономірно, що з прийняттям цього закону в Україні зменшиться і кількість «українців» за метрикою чи паспортом, і щирі українці, як і всі, тільки порадіють з цього. Ні для кого ж не секрет, що в колишній імперії під назвою «СРСР» представники багатьох національних меншин змушені були змінювати прізвища й імена, купувати фіктивні документи заради одного слова у пресловутій п'ятій графі — «українець». Законопроект передбачає право на поновлення національностей, національних імен та прізвищ усім, хто колись їх втратив.

До речі, з прийняттям закону має канути в Лету, і про це нагадував на сесії депутат Г. Алтунян, і сама «п'ята графа» у нашому діловодстві. Адже навіть у бібліотеці ми змушені вказувати свою національність, звісно, не заради того, щоб бібліотекар знав, якою мовою книжки нам видавати, про що сумно пожартував головуючий І. Плющ.

В цілому ж депутати після жвавого обговорення вирішили проект прийняти у першому читанні і опублікувати його в пресі для всенародного обговорення.

Потім депутати працювали над проектом Постанови Верховної Ради про кредитну емісію на період індексації оборотних коштів державних підприємств і організацій, законопроектом «Про ветеринарну медицину», внесли зміни і доповнення до Закону «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», до статті 13 Закону «Про пенсійне забезпечення...», зміни до Закону «Про підвищення соціальних гарантій трудящих...», скоригували відповідно до нових законів чинні правові акти.

А насамкінець робочого дня дочекалися і «різного». Як завжди, кожен говорив, що його найбільше болить. Певне, і напівпорожній депутатський зал, і ще не зовсім аполітичних виборців біля радіо та телеекранів особливо зацікавив виступ В. Чорновола. Він навів висловлювання одного із соратників народного депутата України О. Мороза по соцпартії — одного з її керівників, — в яких йдеться про реанімацію під дахом соцпартії забороненої партії комуністів.

Сам О. Мороз, отримавши слово, цього категорично не заперечив. Можливо, тому, що не був у такий спосіб готовий відстоювати роль влади комуністів, бо має претензії до влади четвертої — засобів масової інформації. Що ж, влада слово «солоне», а отже, й «липке».

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ЗАКОН ПРО ПОВІТРЯ ДЛЯ... ПОВІТРЯ?

Ранкове засідання 16 травня

Депутати розглянули і прийняли в першому читанні Закон України «Про охорону атмосферного повітря». Із співдоповідями виступили міністр охорони навколишнього природного середовища Ю. Щербак, його заступник В. Костицький та народний депутат Б. Задорожний.

Під кінець роботи затвердили Постанову Верховної Ради України «Про призупинення застосування статей 25 «прим» і 52 «прим» Кримінального кодексу УРСР» та постанови щодо зміни територіального адміністративного устрою. У Львові, певно, радість: Червоноармійський район міста став знову Личаківським.

Те, що повідомив депутатам заступник міністра В. Костицький, навіть у сесійному залі викликало бажання десь дістати протигаз. Судіть самі: сьогодні в атмосферу викидається понад 15 мільйонів тонн шкідливих речовин (9 мільйонів — від промисловості, 6 мільйонів — від автотранспорту). Найбільше для цього «старається» чорна металургія — 64 відсотки, але відмовитися від неї так само нереально, як і найближчим часом за світовими стандартами обладнати на її підприємствах очисні споруди. А «столицями» республіканського смогу є Донеччина і Дніпропетровщина — відповідно 27 і 23 відсотки від загального забруднення. І, що найважливіше, там теж змушені жити жінки, малі діти... Одне слово — люди. І коли в середньому в Україні на квадратний кілометр припадає 26 тонн шкідливих викидів, то що можна говорити про той індустріальний край? Хіба що наведемо загальне «досягнення»: минулого року смертність у республіці на 50 тисяч перевищила народжуваність. Вимираємо, шановні, вимираємо. Від інфаркту міокарда, кількість захворювань на який збільшилася в 2,6 раза, від бронхіальної астми та виразки шлунка — в 2 рази...

Повідомив В. Костицький також і про те, що запропонований закон не має аналогів ні в інших країнах СНД, ні в деяких наших сусідів-«соцтабірників», крім того, передбачає цілу систему попереджувальних заходів. Готується низка інших законопроектів, постанов уряду, нормативних актів. Усі ці документи спрямовуватимуться на одне: на призупинення, обмеження, а то й повне закриття підприємств, що забруднюють атмосферу. До речі, передбачено й плату за повітря, яке використовують у промислових цілях.

Що такий закон потрібний, не заперечував ніхто. Але яким має бути цей закон? Тон у обговореннях, як на мене, відразу задав В. Яворівський, запитавши: «Сьогодні варто було б бити на сполох, а закон повинен був би ввести наше суспільство, багато в чому розбещене і неконтрольоване, в якісь певні рамки. Чи не здається вам, що цей закон — це просто беззуба інструкція, яка просто лоскотатиме під п'ятку когось із чиновників і, власне, нічого не змінить у тому вандалізмі, де ми сьогодні перебуваємо. Чи не здається вам, що цей закон виконає власну антиролі, приспить наше суспільство, і ми житимемо так само, як і жили?».

У цьому запитанні суть нашого головного протиріччя. З одного боку наша екологія в жахливому стані, з іншого — не можна через це й зупинити наше виробництво, бо це в першу чергу — шкідливе. Бо це призведе, врешті-решт, до остаточного падіння обсягів виробництва, викине за заводські ворота сотні тисяч людей, які безумовно соціально «вибухнуть».

Депутати контурно означили розумний компроміс щодо виходу із цього складного становища. Якщо будувати нові підприємства, то тільки екологічно безпечні, а старі — перебудовувати, переобладнувати й переоснащувати новітніми очисними спорудами і пристроями. Але як змусити до цього наших промислових магнатів, які звичайно «відбрикуватимуться» від якогось там очищення, посилаючись на брак коштів у своєму бюджеті. Та й сьогоднішня система штрафів за забруднення така, що підприємствам набагато легше їх сплатити і забути, ніж щось змінювати.

У цьому полягає головний недолік закону. За словами В. Романчука (Запоріжжя) він вийшов як «закон про повітря для повітря», а не для конкретного втілення в практику. Інструкції до закону ще коли будуть, а дихати брудом доводиться щодня. Тому кілька депутатів і запропонували прийняти не закон-інструкцію, а закон прямої дії. З чітким переліком санітарних, санітарно-епідеміологічних, санітарно-гігієнічних нормативів, які не можна перевищувати, з чіткою шкалою санкцій, адміністративних і навіть кримінальних, до директорів-порушників. Були й такі, хто пропонував чітко визначити умови, за яких можна вимагати повного закриття підприємств. Ще хтось пропонував добитися чіткого матеріального забезпечення закону з держбюджету. Постала й проблема невеликих і середніх підприємств, що розташовані безпосередньо біля населених пунктів і, незважаючи на свої порівняно скромні розміри, забруднюють природу не менше, ніж заводи-велетні.

І все-таки закон прийняли з тим, щоб коли не переробити зовсім, то в кожному разі доопрацювати з урахуванням інтересів усіх зацікавлених. Знову перемогла логіка «краще щось, аніж узагалі нічого». Чи виграємо ми від цього — покаже життя. Якщо воно, звичайно, триватиме...

Володимир СКАЧКО,
парламентський кореспондент «Голосу України».

Один—радить, другий—теж не відповідає

Ранкове засідання 18 травня

У всіх цивілізованих країнах політика надійного соціального захисту населення здійснюється через процвітання виробника, тобто економіки. Мається на увазі, що там не займаються винайденням велосипеда, а лише його удосконаленням. Навіть уряд Росії, чітко визначивши для себе критичну межу, за якою можливий соціальний вибух, не збиваючись на популістські манівці, чітко крокує обраним шляхом. А от наші, судячи з усього, забув мудрість Козьми Пруткова про те, що неможливо «объять необъятное». На жаль, далекі від усвідомлення цього й окремі народні депутати.

Виступаючи з доповіддю в питанні «Про проект Закону про республіканський бюджет», міністр фінансів України Григорій П'ятаченко одразу ж зауважив, що не всі пропозиції постійних комісій Верховної Ради і народних депутатів враховані в запропонованому законопроекті. Передусім тому, що в підсумку вони дали б зменшення доходів бюджету на 40 мільярдів і збільшення видатків на 505 мільярдів карбованців.

(Закінчення на 6-й стор)

ЗВЕРНЕННЯ

до депутатів Верховної Ради Криму, до народних депутатів усіх рівнів, громадян Криму

5 травня 1992 р. Верховна Рада Криму проголосила «державну самостійність Республіки Крим» і прийняла постанову «Про проведення загальнокримського референдуму». Ці акти однозначно можуть бути розцінені як такі, що суперечать Конституції України.

Ми, представники Рад різних рівнів міст і районів Криму, зібравшись для обговорення ситуації, яка склалася в Криму і на Україні, вважаємо, що такого роду рішення відкривають прямий шлях до громадянської війни, ведуть до протистояння різних політичних груп і партій, а в перспективі до міжнаціонального конфлікту.

Ми стурбовані невпинною кампанією дискредитації рішень Верховної Ради України, Президента України і тих документів, які гарантували автономію Криму. Бо в цій обстановці ескалація напруженості неминуче вихлюпнеться в непередбачені дії безвідповідальних політиків, які розпалюють пристрасті народу. Тим більше, що певні сили прямо зацікавлені в дестабілізації обстановки в Криму з метою перегляду існуючих кордонів. Радикально настроєні лідери РДК і ті, хто підтримує цей рух, закликають до створення в Криму власних збройних сил і правоохоронних органів, підпорядкованих Верховній Раді Криму, що, безсумнівно, ускладнить обстановку.

Опоненти РДК — відділення РУХу, УРП та інші організації в т. ч. Кримсько-татарського руху наполягають на розпуску Верховної Ради Криму і введенні у нас прямого президентського правління.

Чи є вихід із ситуації, що склалась? Ми переконані в тому, що відповідно до міжнародних актів, учасницею яких є Україна, територіальна цілісність її не підлягає сумніву. Економіка Криму розвивається як невід'ємна складова економіки України. Про це свідчать хоча б такі факти: понад $^{2}/_{3}$ промислової продукції надходить у Крим з областей України, показник по електроенергії досягає 85 процентів. Залишається винятково складною екологічна обстановка. А розрахунки на залучення до Криму інвестицій під іноземний туризм і відпочинок є нереальними.

Сумний досвід міжнаціональних і територіальних претензій у Закавказзі, Середній Азії, Придністров'ї повинен навчити нас розв'язанню всіх виникаючих проблем політичними, конституційними засобами.

Ми проти розколу України, розколу Криму, ми проти введення надзвичайного стану в Криму.

Вважаємо, що переговорний процес між Республікою Крим і Україною повинен бути продовжений з метою створення більш ефективних форм економічного співробітництва і політичної стабільності. Статус Кримської автономії має бути закріплений правовими актами, які не повинні суперечити нормам міжнародного права і міжнародним зобов'язанням України.

Обстановка, що склалась, вимагає від нас мудрості, зваженості при прийнятті рішень, які визначають долю Криму: емоції повинні поступитися місцем здоровому розуму і тверезому розрахунку.

Ми за економічно розвинутий Крим, ми за проголошення Криму вільною економічною зоною, ми за негайне розв'язання екологічних проблем Криму, ми за політичну стабільність Криму в складі України, ми за якнайшвидше розв'язання кримськотатарської проблеми, проблеми інших депортованих народів.

Верховна Рада Криму повинна прийняти поправку до свого рішення від 5 травня 1992 року, в якій необхідно відобразити нерозривність Криму з Україною і відповідно повинно бути змінене формулювання питання в бюлетенях референдуму, якщо ініціатори продовжуватимуть наполягати на його проведенні.

У разі ж дальшого порушення Верховною Радою Криму Конституції і Законів України, ми заявляємо про додержання її законодавства, а також кримського законодавства Республіки Крим, якщо воно не суперечить українському.

Шановні кримчани!

Сьогодні від нашого з Вами рішення залежить доля Криму, доля мільйонів людей. Від нас з Вами залежить бути пожежі в нашому домі чи ні. Давайте разом, на принципах поважання прав людини, додержання Конституції України і Криму створимо основу для реального нашого майбутнього, майбутнього наших дітей і онуків.

Хай утвердяться мир і злагода на нашій землі.

Голови виконкомів: міських Рад народних депутатів — Алушти, Джанкою, Євпаторії, Керчі, Красноперекопська, Феодосії, Ялти, районних — Бахчисарайської, Білогірської, Кіровської, Красногвардійської, Красноперекопської, Нижньогірської, Первомайської, Совєтської, Чорноморської, Київської і Залізничної м. Сімферополя.

КРИМ ПОВАЖАТИМЕ ЛИШЕ СИЛЬНУ ВЛАДУ

Точка зору

Проблема Криму породжена імперськими зазіханнями Росії на цю частину території України та діями сепаратистських шовіністичних сил півострова. Ускладнили ситуацію і нерішучість та поступливість перед сепаратистами Верховної Ради й Президента України, але насамперед — відступ їх від принципових засад міжнародного права. Визнання українським керівником легітимності відновленої в 1991 році Кримської АРСР не має правового обгрунтування, бо таке визнання узаконює державність росіян на цій території, нехтуючи тим фактом, що суб'єктом національно-державного самовизначення в Криму є лише кримськотатарський народ. Право росіян на державне самовизначення реалізоване в Росії, українців — в Україні, а для кримських татар це право може бути реалізоване лише в Криму. Нині становище кримських татар на своїй історичній батьківщині вкрай принизливе. Самовизначилися в Криму лише росіяни. Таке «самовизначення» відбулося і в Молдові, у формі Придністровської Республіки. Таким чином Україну замикають у кільце, вона вже оточена зі сходу, півдня й південного заходу, по суті, проімперськими силами. Окрім того, стоїмо перед небезпекою поширення такого прецеденту, коли так само «самовизначатимуться» Закарпаття та східні області. Це серйозна загроза територіальній цілісності України.

Обурливо те, що до переговорів про розмежування повноважень між Кримом і центральними органами Української держави не було залучено представників кримськотатарського народу, та й саме це розмежування юридично невиправдане. Претензії керівників Криму принижують гідність Української держави.

Верховна Рада Криму грубо порушує Конституцію і закони України. Проголошення так званої незалежності Криму — яскравий тому приклад. Або візьмемо закон Верховної Ради Криму про референдум. Він передбачає ставити на референдум питання про самовизначення Криму. Фактично йдеться про відокремлення Криму від України. Але за нашою Конституцією право вирішувати територіальні питання належить тільки народові України. Цю проблему Україна без Криму не може вирішувати, але і Крим без України не має права на те.

А хіба Постанова Верховної Ради Криму про перехід у власність Республіки Крим підприємств на території Криму не є перевищенням її повноважень? Чому Генеральний прокурор України В. Шишкін, наш відважний законник, голова комісії Коцюба не побачили в законодавстві Криму порушення Конституції України? Безкарність антизаконних дій колишньої партійної номенклатури Криму на чолі з Багровим підштовхнула її до відвертої політики відокремлення Криму від України. Сама назва проекту закону «Про розмежування повноважень між Україною та Республікою Крим», як юридична формула, годиться для суб'єктів однакового правового рівня, наприклад, для суб'єктів конфедеративного зв'язку. Крим же є складовою частиною України. Повноваження України викладені в її Конституції. Тому пропонується інша назва: «Про автономну Республіку Крим».

У проекті є ціла низка невизначеностей і невідповідностей Конституції України, тому його необхідно подати на юридичну експертизу перед обговоренням у комісіях.

У цілому з проблем Криму Демократична партія України, її депутатська фракція пропонують Верховній Раді і Президентові України:*

1. Визнати Верховну Раду Криму як таку, що перевищує свої повноваження, нехтує законами Української держави, своєю діяльністю і бездіяльністю провокує міжнаціональні конфлікти. При цьому на сесії Верховної Ради України доцільно розглянути питання про відповідність правових актів Криму Конституції і законам України;

2. У випадку дальшої дестабілізації становища в Криму розпустити Верховну Раду Криму і запровадити там президентське правління; забезпечити повернення на батьківщину і відновлення прав кримськотатарського народу та інших національних груп, депортованих під час війни з Криму; провести демократичні вибори до Верховної Ради Криму;

3. Припинити на території Криму приватизацію землі до повернення на свою батьківщину кримських татар;

4. Забезпечити повновартісне поширення на Крим українського інформаційного простору — пресового, теле- й радіотрансляційного;

5. Забезпечуючи реалізацію права кримськотатарського народу на національно-державне самовизначення, гарантувати забезпечення громадських і національно-культурних прав та інтересів усього населення Криму. Всі питання Криму і, зокрема, розмежування повноважень проводити з участю кримськотатарського народу. При цьому меджліс повинен бути визнаний як представницький орган кримських татар. Проблема Криму не може бути вирішена без кримських татар.

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
народний депутат України, заступник голови депутатської групи «Демократична фракція» у Верховній Раді України.

* Рукопис надійшов до редакції до 13 травня, коли сесія Верховної Ради ухвалила рішення по Криму.

18 травня—День національного трауру кримських татар

СУМНА РІЧНИЦЯ

«У ВСІХ, ХТО ВМИРАВ, ОСТАННІМ БАЖАННЯМ БУЛО — ВИПИТИ КОВТОК ЧИСТОЇ ВОДИ З РІДНОГО КРИМУ»

День 18 травня назавжди залишиться в пам'яті знедоленого кримськотатарського народу. У цей день 1944 року їх «до останнього жителя» виселили з рідної землі. Виселили раптово, зненацька. Виселили вночі.

Розповідає Паша ХАЛІД, 1936 року народження.

Ніч. Входять солдати зі зброєю і кажуть, щоб збирались за 15 хвилин. Я беру рогатку, шинелю, яку залишив поранений дядя. Мама спокійно каже: «Не треба, синку, залишай це». Солдат відбирає у мами Коран і кидає його в туалет. Нас відводять на цвинтар і до ранку там тримають. Вранці нас женуть на станцію. Там заганяють як худобу в вагони — «телятники»: маму — в один вагон, мене — в інший. Тоді я маму бачив востаннє. На всіх станціях, через які ми їхали, місцеві жителі з криками «Зрадники!» закидали вагони камінням. У Саратові нас пересадили на вантажні баржі. П'ять днів ні в кого не було й макової зернини в роті. Не годували, поки не привезли в Марійську АРСР. Коли пливли баржею, на моїх очах сусідка з відчаю кинула своїх дітей в річку й викинулась сама. Коли нас привезли в Марійську АРСР, то 18 кілометрів гнали пішки в тайгу. Поселили в таборі, серед боліт, там до нас жили поляки. Дуже багато людей вмирало. Поки вириють могилу, вона заповнюється водою, трупи топили палицями. Жінки працювали на лісоповалі. Пили ми гнилу воду, і добре пам'ятаю, що у всіх, хто вмирав, останнім бажанням було — випити ковток чистої води з рідного Криму.

Розповідає Ісмет АХАЄВА-БЕКІРОВА, 1934 року народження:

За день чи два до 18 травня 1944 року ходили по домах і переписували склад сімей. Була четверта година ранку, коли почувся стукіт у двері. Мама гадала, що солдати прийшли до офіцера, який квартирував у нас, покликала його. Але він відповів: «Це вас прийшли виселяти з Криму». Аби зібратися, дали 15 хвилин. Тато — інвалід, а в матері хворе серце. Поки ми, діти, приводили їх до свідомості, час йшов. І нас стали виштовхувати автоматами з дому. Тато запитав: «За що?» — «Хамма татарларні кочіраміз Сібірга, Уралга», — відповів один із солдатів, який був узбеком. І нам стало страшно. Вивели нас на тютюнове поле. Під'їхали «студебекери». Більшу частину речей нам наказали викинути. Мама, плачучи, сказала офіцерові, який квартирував у нас, що ми нічого не встигли взяти. Коли ми підійшли до свого будинку, то побачили на дверях великий замок. У дитячій пам'яті назавжди залишилось: гавкіт собак, нявчання кішок, мукання корів, мекання овець, крики й тужливий плач людей, що прощалися; сусіда Петро веде до себе додому нашу корову... З нами їхав один старий чоловік, сини його були на фронті. Він весь час плакав і просив не залишати його, казав, що незабаром повинні повернутися його сини, весь час повторював їх імена. По дорозі він помер. Його хотіли поховати за мусульманським звичаєм. Але про це якось дізнались і викинули труп з вагона. Через тиждень нам принесли відро якогось смердючого місива, їсти його було неможливо. Ніколи не забуду як помер на висланні тато. Перед смертю він заплакав і прошепотів: «Шматочок Криму...» Що й казати, крізь моє серце назавжди ! пройшли: шматочок кебаба, шматочок Криму, морг, під вікном тато, порожня хата на чужині.

Розповідає Лейла ВЕЛЯЛОВА:

...Виселяючи нас, дозволили взяти на трьох одну подушку і одну ковдру, а горнятка, ложки, продукти наказали залишити... Всі плакали. Плакали, притискуючи до грудей Коран, а одна старенька жінка вголос читала молитву. Товарні вагони заповнили так, що багатьом довелося стояти, сиділи по черзі. Не відчиняючи дверей, солдати запитували, чи є померлі. Ховати їх ніхто не дозволяв, а просто, на ходу поїзда, викидали з вагона. У перший же день прибуття до Узбекистану всіх взяли на облік у спецкомендатурі. Життя людей залежало від людських якостей і службового завзяття комендантів. Ніколи не забуду їхні прізвища: Амбарнумян, Іванов Кацман, Зав'ялов. Як вони принижували нашу людську гідність! Як вони знущалися з нас! Страшно і моторошно сьогодні про це згадувати.

Партійне життя

УПШП В ЗАКОНІ

Звикайте до нової абревіатури: УПШП. Це Українська партія шанувальників пива. І облиште зайві жарти: минулої п'ятниці Міністерство юстиції видало свідоцтво № 243 про реєстрацію партії.

Вручаючи його, член колегії Мінюсту Володимир Брус сказав:

— Коли я почав знайомитись із Статутом партії, то здивувався. А потім мене охопила радість, бо це єдина, мабуть, партія, що турбуватиметься про споживача.

Свідоцтво отримав співголова партії Владислав Єрмаков. І ось тримаю в руках документ, де крім назви партії записана мета її діяльності: «Сприяння формуванню в Україні громадянського суспільства на засадах приватного підприємництва, ринкових відносин та загальнолюдських цінностей».

Павло Тарновський, один з керівників УПШП, прочитав мені короткий курс історії партії. Одразу зазначу: славних революційних сторінок минулого партія не має, її вожді у засланні не були, марксизму-ленінізму не сповідують. Але подібна партія у Польщі користується популярністю і має навіть своїх представників у Сеймі. Думаю, що такий успіх чекає і УПШП. Бо на чолі партії стоять не політикани, не алкаші, які зранку стоять в черзі за пивом, а розумні підприємці, цікаві співрозмовники, з якими приємно поговорити на будь-які теми. Можна і за кухлем гарного пива. Скажімо, «Золоті ворота», яке випускає Київський пивзавод, що на Подолі, з сировини, імпортованої з Сан-Франциско. Саме по склянці цього напою випили члени партії з журналістами одразу після реєстрації. Було і шампанське, але пиво йшло краще.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Офіційно

ПРЕМІЯ ІМЕНІ КОСТОМАРОВА

16 травня виповнилося 175 років від дня народження видатного українського історика, етнографа, письменника, члена-кореспондента Петербурзької Академії наук, активного учасника національно-визвольного руху Миколи Костомарова.

Президія Академії наук України, схиляючись перед визначним внеском вченого в скарбницю історії, встановила премію імені Костомарова. Щорічно вона присуджуватиметься науковцям нашої держави за найвагоміші дослідження в галузі історії та етнографії українського народу.

Аркадій ХІДЕКЕЛІ,
керівник прес-центру АН України.

— Багато директорів підприємств зрозуміли: не буде горизонтальних зв'язків — економіка з кризи не вийде. Раніше працювала союзна вертикаль, тепер її нема, але нема й української вертикалі. Вихід один — розібратися, які можливості й резерви у кожного заводу чи фабрики, і, без «верхів», налагодити виробництво. Подібна робота велася в кількох областях. Потім керівники промислових підприємств Запорізької, Дніпропетровської, Донецької, Харківської, Одеської й Сумської областей зібралися у нас, аби всерйоз поговорити про горизонтальну кооперацію. Адже раніше нами керували з Москви, лише в Запоріжжі заводи були підпорядковані майже 40 різним міністерствам, мало хто знав, чим займається сусіда. Правда, чимало керівників і досі сподіваються, що хтось із центру подбає про завантаження підприємства сировиною, замовленнями. А

Зверніть увагу

ГОРИЗОНТАЛЬ

У Запоріжжі створено Міжрегіональну асоціацію промисловців. Її президентом став генеральний директор запорізького підприємства «Мотор Січ» В'ячеслав БОГУСЛАЄВ. Він і розповів нашому кореспондентові про нову економічну структуру.

треба крутитися самим! Основна ідея створення нашої Асоціації якраз і полягає в тому, щоб забезпечити роботою всі підприємства, зберегти життєдіяльність тих колективів, чия продукція має попит. Ми сіли за стіл і спробували конкретно визначити, у кого які проблеми з сировиною, технологіями, науковим забезпеченням і хто в регіоні може допомогти. Пошук партнерів у себе вдома незабаром буде комп'ютеризовано, ми нагабато ефективніше використовуватимемо потенціал кожної області для блага всієї України.

Вигода від такого горизонтального об'єднання очевидна. Скажімо, наприкінці минулого року Запорізька ДРЕС різко знизила виробництво електроенергії через нестачу донецького вугілля. Вслід за тим «Мотор Січ» сплатив 8 мільйонів, а алюмінієвий комбінат — 80 мільйонів карбованців штрафів за невипущену продукцію. Тоді ми зустрілися з шахтарями, запропонували їм товари народного споживання, які є в області, вони ж зобов'язалися збільшити видобуток вугілля для ДРЕС. І справа пішла. Подібним чином виходить із кризової ситуації «АвтоЗАЗ», знаходячи партнерів для виробництва «Таврій» по всій Україні. Поки що Асоціація об'єднує підприємців шести областей, але дорога сюди ні для кого не закрита.

Ми не плодимо чиновників — виконавча дирекція Асоціації складатиметься з п'яти чоловік, ніякого додаткового апарату. У перспективі, очевидно, матимемо об'єднаний друкований орган — придивляємося до сумської ділової газети та комерційний канал на ТБ. Головний пріоритет для нас — соціальний захист людини гарантованою роботою та збільшення випуску товарів через конверсію.

Записав Олександр **МИХАЙЛЮТА.**

Запоріжжя.

Ракурс

ФАХІВЦІ ДЛЯ ГВАРДІЇ

Харківське вище військове училище тилу та транспорту є одним з найстаріших військових вузів України і єдиним на сьогодні училищем Національної гвардії. Влітку цього року перший випуск молодих лейтенантів гвардії розпочне службу в підрозділах НГУ, дехто піде у прикордонні війська та війська МВС. Тут готували офіцерів тилу для всього Союзу, отже частина випускників поїде служити туди, звідки вони прибули на навчання. А починаючи з наступного року, училище випускатиме фахівців для України і, можливо, за міждержавними угодами, для інших дружніх армій. Випускники ХВВУТТ отримують спеціальності інженерів з експлуатації і ремонту автомобільної техніки, озброєння, інженерів-економістів. Училище має гарну учбово-матеріальну базу.

Від юнаків, що мріють про військову службу в Національній гвардії України, до приймальної комісії училища вже надходять заяви з проханням про допуск до конкурсних вступних іспитів.

Олена ГМИРЯНСЬКА.

На ваше прохання

КУДИ НЕ ГЛЯНЬ — УСЮДИ ЛІКИ

Сотні листів надходять на публікації «Трава його — болиголов» (14 березня) і «Нас не вчили берегти здоров'я» (7 квітня), в яких ми розповіли про народного цілителя Валерія Тищенка. Тож, ідучи назустріч читачам, ще раз повертаємося до цієї теми.

Спершу наведу адресу Валерія Вікторовича: СІМФЕРОПОЛЬ, ВУЛИЦЯ РАЗІНА, 12, КВАРТИРА 1. Везти тяжкохворих не слід — досить і того, щоб хтось із рідних або знайомих доставив діагноз. Готові ліки Тищенко не видає — щоб забезпечити ними всіх бажаючих, самі розумієте, не вистачить у нього ні сил, ні сировини, ні коштів. Він дає лише рецептуру.

— Валерію, а якщо людина з якихось причин не може приїхати чи приїхала, але має ту хворобу, лікувати яку ти не берешся?

— Усі питання можна з'ясувати по міжміському телефону: 8-0652-27-43-45. Це, так би мовити, моє довідкове бюро.

— У багатьох листах люди зазначають, що в нинішніх умовах доводиться передплачувати лише одну газету, тож і просять, аби «Голос України» в міру можливостей друкувала медичні поради, рецепти. Що скажеш?

— Зрозумів. Давай почнемо з найголовнішого — лікування лейкозів, тобто білокрів'я. Про весняний цвіт каштанів ми вже говорили. Другий, не менш цілющий засіб,— настій материнки. Ця рослина повністю відновлює формулу крові.

На 600 грамів води 2—3 ложки трави, довести до кипіння, настояти ніч, загорнувши в теплі, процідити і пити протягом дня, як воду.

Далі. Житні висівки. Запарити кип'ятком, поставити в духовку, щоб умліло, і додати мед. На 6 частин висівок 1—2 частини меду. Це сильний стимулятор кроветворних органів.

При низькому гемоглобіні і для очищення крові рекомендую такий салат: білокачанна капуста (1 частина до загального), печений буряк (2 частини), морква (1), зелені яблука (1), кропива (1). Кропиву слід вимочити в ропі — на 5 літрів води пачка солі.

При фібріомах найкращі ліки — протертий корінь аїру. Вживати 3—4 рази на день до їжі по столовій ложці.

При нефриті нирок раджу пити крутий відвар луски цибулі.

— Спасибі тобі, Валерію, від усіх читачів газети.

— На здоров'я!

Олександр **ВИНОКУРОВ.**

Коротко

КУРЧАТА В БОМБОСХОВИЩІ

Після «холодної війни» потепліло у світі і — у сховищах цивільної оборони Полтавського гірничо-збагачувального комбінату. Тут обладнано інкубатор і вже закладено першу партію яєць.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

ЛАВКИ-ЛИПУЧКИ

Неприємний сюрприз для любителів посидіти на лавці у скверику навпроти ресторану «Юність» влаштували нинішньої весни кіровоградські комунальники. Вони розвели фарбу не розчинником, а гасом, і лавки надовго перетворилися на липучки, від чого вже постраждало чимало громадян.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Телеграфним рядком з Сум

ЖОРСТКІ НОРМИ

До введення в Україні власної грошової одиниці в Сумах встановлена жорстка норма видачі деяких продуктів харчування. В одні руки відпускається не більше і кілограма ковбаси, м'яса, маргарину, по пляшці горілки, вина та коньяку. Нормовано також продаж сметани, цукру, майонезу, оцту... Нині сумчан цікавить одне: коли ж будуть українські гроші?

ЩО ЗА БІЗНЕС БЕЗ ГАЗЕТИ!

«Бізнес Сулятицького» — так називається перша на Сумщині приватна газета. Її засновник — сім'я Сулятицьких, відома у сферах комерції та благодійництва. «Збулася мрія мого життя»,— заявив у зв'язку з презентацією видання глава фірми Микола Сулятицький.

«СВЕМА» ПОПЕРЕДЖАЄ

Цілком може статися так, що ближчим часом українське телебачення змушене буде припинити трансляцію своїх передач. У Шосткинському об'єднанні «Свема» закінчуються запаси сировини та матеріалів для виробництва плівки, а поставки їх із Росії заблоковано.

ГАЗОНУЛО

Страшної сили вибух розніс ущент 5 гаражів і стільки ж автомобілів у кооперативі «Курський». До лікарні в тяжкому стані доставлено 3 чоловіки. Причина трагедії — детонація 6 газових балонів, які зберігав у своєму гаражі автолюбитель Н.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

До

Візит голо
ЮНЕСКО «Л
же непомітно
не перший ко
логії наших д

Я попроси
України, голо
ми «Людина

— Валерію
яке місце за
цій програмі?

— Вчені
працюють на
екології в 16
раїнськ. у
розробки в
працюють еф
нучи позитив
навколишнє
речі, це нова
грами на євр
тиненті.

Тому до Н
мітету Украї
лише спеціал
логії, а й ті,
понуват кон
гії оч ня
землі.

— Але за

HV

Достеменно
в'ять з десят
сажирів вима
ню полицю т
гона. І зрозу
ці пасажирсь
курсують на
ми, не гаран
і зручного міс
те що чолові

У Житоми
ний зошит,
вважають, во
польському
наци Яну
якого Рузве
часним безс
знахідки,
спілки поля
бовський по
ті шість
нікому твор
ціалісти одр
Житомира.

Ре

Зверніть увагу

...ИЗОНТАЛЬ

...орено Міжрегіональну асоціацію промис... ...том став генеральний директор запорізь... ...«Мотор Січ» В'ячеслав БОГУСЛАЄВ. Він ...кореспондентові про нову економічну

...мим! Ос... ...ня нашої ...олягає в ...ити робо... ...а, зберег... ...их колек... ...я має по... ...л і спро... ...значити, ...н з сиро... ...н, науко... ...і хто в ...огти. По... ...ебе вдома ...мп'ютери... ...о ефек... ...вуватиме...

...мо потенціал кожної області для блага всієї України.

Вигода від такого горизонтального об'єднання очевидна. Скажімо, наприкінці минулого року Запорізька ДРЕС різко знизила виробництво електроенергії через нестачу донецького вугілля. Вслід за тим «Мотор Січ» сплатив 8 мільйонів, а алюмінієвий комбінат — 80 мільйонів карбованців штрафів за невипущену продукцію. Тоді ми зустрілися з шахтарями, запропонували їм товари народного споживання, які є в області, вони ж зобов'язалися збільшити видобуток вугілля для ДРЕС. І справа пішла. Подібним чином виходить із кризової ситуації «АвтоЗАЗ», знаходячи партнерів для виробництва «Таврій» по всій Україні. Поки що Асоціація об'єднує підприємців шести областей, але дорога сюди ні для кого не закрита.

Ми не плодимо чиновників — виконавча дирекція Асоціації складатиметься з п'яти чоловік, ніякого додаткового апарату. У перспективі, очевидно, матимемо об'єднаний друкований орган — придивляємося до сумської ділової газети та комерційний канал на ТБ. Головний пріоритет для нас — соціальний захист людини гарантованою роботою та збільшення випуску товарів через конверсію.

Записав Олександр МИХАЙЛЮТА.

Запоріжжя.

На ваше прохання

КУДИ НЕ ГЛЯНЬ — УСЮДИ ЛІКИ

Сотні листів надходять на публікації «Трава його — болиголов» (14 березня) і «Нас не вчили берегти здоров'я» (7 квітня), в яких ми розповіли про народного цілителя Валерія Тищенка. Тож, ідучи назустріч читачам, ще раз повертаємося до цієї теми.

Спершу наведу адресу Валерія Вікторовича: СІМФЕРОПОЛЬ, ВУЛИЦЯ РАЗІНА, 12, КВАРТИРА 1. Везти тяжкохворих не слід — досить і того, щоб хтось із рідних або знайомих доставив діагноз. Готові ліки Тищенко не видає — щоб забезпечити ними всіх бажаючих, самі розумієте, не вистачить у нього ні сил, ні сировини, ні коштів. Він дає лише рецептуру.

— Валерію, а якщо людина з якихось причин не може приїхати чи приїхала, але має ту хворобу, лікувати яку ти не берешся?

— Усі питання можна з'ясувати по міжміському телефону: 8-0652-27-43-45. Це, так би мовити, моє довідкове бюро.

— У багатьох листах люди зазначають, що в нинішніх умовах доводиться передплачувати лише одну газету, тож і просять, аби «Голос України» в міру можливостей друкувала медичні поради, рецепти. Що скажеш?

— Зрозумів. Давай почнемо з найголовнішого — лікування лейкозів, тобто білокрів'я. Про весняний цвіт каштанів ми вже говорили. Другий, не менш цілющий засіб,— настій материнки. Ця рослина повністю відновлює формулу крові.

На 600 грамів води 2—3 ложки трави, довести до кипіння, настояти ніч, загорнувши в тепле, процідити і пити протягом дня, як воду.

Далі. Житні висівки. Запарити кип'ятком, поставити в духовку, щоб умліло, і додати мед. На 6 частин висівок 1—2 частини меду. Це сильний стимулятор кроветворних органів.

При низькому гемоглобіні і для очищення крові рекомендую такий салат: білокачанна капуста (1 частина до загального). печений буряк (2 частини), морква (1), зелені яблука (1) кропива (1). Кропиву слід вимочити в ропі — на 5 літрів води пачка солі.

При фібріомах найкращі ліки — протертий корінь аїру. Вживати 3—4 рази на день до їжі по столовій ложці.

При нефриті нирок раджу пити крутий відвар луски цибулі.

— Спасибі тобі, Валерію, від усіх читачів газети.

— На здоров'я!

Олександр ВИНОКУРОВ.

Коротко

КУРЧАТА В БОМБОСХОВИЩІ

Після «холодної війни» потепліло у світі і — у сховищах цивільної оборони Полтавського гірничо-збагачувального комбінату. Тут обладнано інкубатор і вже закладено першу партію яєць.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

ЛАВКИ-ЛИПУЧКИ

Неприємний сюрприз для любителів посидіти на лавці у скверику навпроти ресторану «Юність» влаштували нинішньої весни кіровоградські комунальники. Вони розвели фарбу не розчинником, а гасом, і лавки надовго перетворилися на липучки, від чого вже постраждало чимало громадян.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

На одній землі живемо

До Франції — рукою подати

Візит голови національного комітету Франції з програми ЮНЕСКО «Людина та біосфера» до Києва минув якось майже непомітно, хоч значення його важко переоцінити. Це чи не перший конкретний крок до співробітництва в галузі екології наших двох країн.

Я попросила розповісти про це академіка Академії Наук України, голову Національного комітету України з програми «Людина та біосфера» Валерія КУХАРЯ.

— Валерію Павловичу, яке місце займає Україна в цій програмі?

— Вчені багатьох країн працюють над проблемами екології в 16 напрямах. Українські ...уковці п... дять розробки в 12. Причому, працюють ефективно, прагнучи позитивно впливати на навколишнє середовище. До речі, це нова ідеологія програми на європейському континенті.

Тому до Національного комітету України входять не лише спеціалісти чистої екології, а й ті, хто може запропонува... конкретні т...ології оч...ня води, ...ря, землі.

— Але зараз на все не вистачає коштів, особливо ж, якщо це «все» пов'язане з наукою...

— Шукаємо самі. І навіть вдається дещо зробити. Недавно досягнуто згоди і підписано відповідні угоди про створення міждержавних заповідників з Польщею і Словаччиною, адже Карпати і Бескиди — спільні гори. Заповідники вже зареєстровані в ЮНЕСКО.

Зараз працюємо над програмою комплексного екологічного моніторингу навколишнього середовища, щоб знати, до яких меж природа може сприймати негативний вплив людини на неї.

— Візит французьких колег теж у цьому ряду?

— Так, і це зрозуміло, бо маємо схожі проблеми. Тому й укладена спільна угода, спрямована в основному на співпрацю в галузі землекористування, а також на дослідження екатонів — джерел впливу на стан водних систем, якість питної води.

Французи мають тут великий досвід. Особливо у справі позбавлення від непотрібних водосховищ та раціонального використання землі. Ми ж до цієї проблеми лише підходимо. А розореність нашої землі становить 58 відсотків — такий сумнівний результат господарювання людини...

Є й інші сфери спільного інтересу — міські екологічні системи, економічна екологія, підтримка молодих учених, спільне фінансування проектів.

Але найголовніший засіб для розуміння одне одного — це спільна конкретна робота, яку ми вже розпочали.

Валентина ПИСАНСЬКА.

Презентації

НУ, ВЕРХНЯ ПОЛИЦЯ, ПОСТРИВАЙ!

Достеменно відомо, що дев'ять з десяти залізничних пасажирів вимагають у касі нижню полицю плацкартного вагона. І зрозуміло, верхні полиці пасажирських вагонів, що курсують нашими магістралями, не гарантують безпечного і зручного місцезнаходження не те що чоловікові напідпитку, а й абсолютно тверезому. А ось німецькі вагони дозволяють уникнути дорожніх пригод. Це з'ясувалось 13 травня на станції Київ-пасажирський, де пройшла презентація експериментального салон-вагона довжиною 27 метрів (на шість купе), виготовленого на німецькому вагонобудівному заводі «Амердорф».

Чи рушить цей вагон, за чутками, абсолютно безпечний, комфортабельний і звуконепроникний, залізницею нашої держави покаже майбутнє. Принаймні, за такі гроші, як ми зараз сплачуємо за квитки, хотілося б.

Сергій ВЛАД.

Сенсація

ОБМІНЯЛИСЯ НОТАМИ

У Житомирі знайдено нотний зошит, що належав, як вважають, всесвітньовідомому польському композиторові Ігнаци Яну Падеревському, якого Рузвельт назвав «сучасним безсмертним». Автор знахідки, голова обласної спілки поляків, поет В. Грабовський повідомив: у зошиті шість раніше невідомих нікому творів. Польські спеціалісти одразу приїхали до Житомира. Графологи підтвердили, що тексти під нотами належать Ігнаци Падеревському, авторство ж нот ще встановлюється, річ у тім, що музику писав також брат Ігнаци, який був учителем хімії.

Як там не є, поляки вважають знахідку надзвичайно цінною й сенсаційною. Вони вирішили придбати зошит, а також фортепіано, на якому грав великий композитор, деякі інші речі, що знаходились після смерті сестри Падеревського у її сусіда Цезарія Дунського. Він згодився передати ці скарби музеєві Падеревського в Тарнуві за надання можливості його дочці Ірині вчитися на факультеті медицини Краківського університету. Умову прийнято.

Георгій МОКРИЦЬКИЙ.
Інформагенція «Вісник».
Житомир.

...ДЖАЄ

...тися так, ...українсь... ...ене буде ...о своїх ...кинському ...закінчу... ...нин та ма... ...цтва пілв... ...Росії за...

...бух розніс ...тільки ж ...ооперативі ...ні в тяж... ...о 3 чоло... ...дії — де... ...алонів, які ...гаражі ав...

...ТЕНКО.

Джек...

На в'їзді до ... го діє пост-засл...

ФЕС...

Дев'ять церк... встановлених ... Владичої башті... цького замку с... відкриття пер... лю дзвонарно... «Благовіст Вол... організоване ... турним заповід... рий Луцьк». ... на 11 кращих ... ласті. Найстари...

ДУЖ... ПОЛІТ... В'ЯЗ...

Чотирьох ... класової бороть... засуджено до т... збавлення вол... ському нарсуд... жителі, робітни... нок, В. Омельян... дловський, С. ... здійснили люм... рор у лісі біл... мисливському ... як вони гадали, ... колишня парт... За кільканадцят... допомозі сокир... справедливість ... лено — знищен... лі, двері, вікна... хлопці показай... міських двопове... чернігівських «... вийшов конфуз ... будівель, які ... належали прос... кам. Новітніх р... чекало розчару... тичне каяття на... них.

Сергій П...
Чернігів.

На одній землі живемо

Франції — рукою подати

національного комітету Франції з програми ина та біосфера» до Києва минув якось май- о значення його важко переоцінити. Це чи етний крок до співробітництва в галузі еко- країн.

розповісти про це академіка Академії Наук Національного комітету України з програ- іосфера» Валерія КУХАРЯ.

Павловичу, Україна в

тьох країн
проблемами
прям... Ук-
... дять
Пр...ому,
ивно, праг-
впливати на
довище. До
екології про-
ському кон-

ального ко-
входять не
чистої еко-
може запро-
ні т...
і, ...ря.

на все не

вистачає коштів, особливо ж, якщо це «все» пов'язане з наукою...

— Шукаємо самі. І навіть вдається дещо зробити. Недавно досягнуто згоди і підписано відповідні угоди про створення міждержавних заповідників з Польщею і Словаччиною, адже Карпати і Бескиди — спільні гори. Заповідники вже зареєстровані в ЮНЕСКО.

Зараз працюємо над програмою комплексного екологічного моніторингу навколишнього середовища, щоб знати, до яких меж природа може сприймати негативний вплив людини на неї.

— Візит французьких колег теж у цьому ряду?

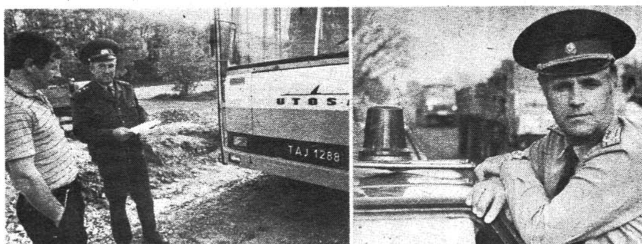
— Так, і це зрозуміло, бо маємо схожі проблеми. Тому й укладена спільна угода, спрямована в основному на співпрацю в галузі землекористування, а також на дослідження екатонів — джерел впливу на стан водних систем, якість питної води.

Французи мають тут великий досвід. Особливо у справі позбавлення від непотрібних водосховищ та раціонального використання землі. Ми ж до цієї проблеми лише підходимо. А розореність нашої землі становить 58 відсотків — такий сумнівний результат господарювання людини...

Є й інші сфери спільного інтересу — міські екологічні системи, економічна екологія, підтримка молодих учених, спільне фінансування проектів.

Але найголовніший засіб для розуміння одне одного — це спільна конкретна робота, яку ми вже розпочали.

Валентина **ПИСАНСЬКА.**

Джек нас обнюхав і промовчав

Фоторепортаж

На в'їзді до Хмельницького діє пост-заслін ДАІ. Таке собі затишне хазяйство за містом. Втім, клопотів хлопцям вистачає. Тому такий серйозний вигляд у начальника ДАІ Хмельницького УВС полковника О. Ткаченка та у начальника поста майора І. Кармаліта. Ми якраз нагодилися, коли з проїжджаючої машини знімали оцей двигун з кузова — він перевозився без документів. А потім ми попросили сержанта В. Шостацького, щоб він дозволив собаці Джеку, натренованому на виявлення наркотиків, перевірити, про всяк випадок, нашу редакційну машину. Джек перевірив. І був нами задоволений.

Фото Олександра **КЛИМЕНКА.**

Презентації

...ВЕРХНЯ ПОЛИЦЯ, ПОСТРИВАЙ!

**...мо, що де-
...ізничних па-
... у касі ниж-
...артного ва-
... верхні поли-
...вагонів, що
... магістраля-
... безпечного
...ходження не
...напідпитку, а
й абсолютно тверезому. А ось німецькі вагони дозволяють уникнути дорожніх пригод. Це з'ясувалось 13 травня на станції Київ-пасажирський, де пройшла презентація експериментального салон-вагона довжиною 27 метрів (на шість купе), виготовленого на німецькому вагонобудівному заводі «Амердорф».**

Чи рушить цей вагон, за чутками, абсолютно безпечний, комфортабельний і звуконепроникний, залізницею нашої держави покаже майбутнє. Принаймні, за такі гроші, як ми зараз сплачуємо за квитки, хотілося б.

Сергій **ВЛАД.**

Сенсація

...НЯЛИСЯ НОТАМИ

...айдено нот-
...алежав, як
...ьвідомому
...озиторові Іг-
...деревському,
...азвав «су-
...им». Автор
... обласної
...оет В. Гра-
...в: у зоши-
... невідомих
...ольські спе-
...риїхали до
...ологи під-
твердили, що тексти під нотами належать Ігнаци Падеревському, авторство ж нот ще встановлюється, річ у тім, що музику писав також брат Ігнаци, який був учителем хімії.

Як там не є, поляки вважають знахідку надзвичайно цінною й сенсаційною. Вони вирішили придбати зошит, а також фортепіано, на якому грав великий композитор, деякі інші речі, що знаходилась після смерті сестри Падеревського у її сусіда Цезарія Дунського. Він згодився передати ці скарби музеєві Падеревського в Тарнуві за надання можливості його дочці Ірині вчитися на факультеті медицини Краківського університету. Умову прийнято.

Георгій МОКРИЦЬКИЙ.
Інформагенція «Вісник».
Житомир.

Хроніка культури

ФЕСТИВАЛЬ ДЗВОНАРІВ

Дев'ять церковних дзвонів, встановлених на дзвіниці Владичої башти старого Луцького замку сповістили про відкриття першого фестивалю дзвонарного мистецтва «Благовіст Волині». Свято організоване історико-культурним заповідником «Старий Луцьк». Було запрошено 11 кращих дзвонарів області. Найстаршому, Петру Іоничу — 77 років, наймолодшому — Олександрові Косу — 14.

Науковий працівник заповідника Галина Марчук сказала: хочемо відродити традиції луцьких ярмарків. 500 літ тому тут збиралися купці з Туреччини, Криму, Московії, Литви та Німеччини, і про це тричі на рік сповіщав великий дзвін на Владичій башті.

Відбулася й рекламна виставка дзвонів, які виготовляє Нововолинське виробниче об'єднання «Оснастка». Лучани хочуть, щоб фестиваль дзвонарів став щорічним і набув статусу республіканського свята.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Луцьк.

Оказії

ДУЖЕ ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ

Чотирьох прихильників класової боротьби недавно засуджено до трьох років позбавлення волі у Чернігівському нарсуді. Приміські жителі, робітники С. Миненок, В. Омельяненко, Ю. Шидловський, С. Асауленко здійснили люмпенський погром у лісі біля Слабина, у мисливському будинку, де, як вони гадали, розкошувала колишня партноменклатура. За кільканадцять хвилин при допомозі сокири соціальну справедливість було встановлено — знищено дорогі меблі, двері, вікна. А до того хлопці похазяйнували у приміських двоповерхових дачах чернігівських «буржуїв». Але вийшов конфуз — більшість будівель, які постраждали, належали простим робітникам. Новітніх революціонерів чекало розчарування і політичне каяття на лаві підсудних.

Сергій **ПАВЛЕНКО.**
Чернігів.

І ГУЛАГ НЕ ПЕРЕКОНАВ

Певне, серед жителів Цюрупинська Антоніо Санчес Гонсалес — єдина людина, яка відверто й публічно заявляє про свою відданість КПРС. На весь район він також заявив, що «Радянський Союз для мене був і буде». Навіть кількамісячне перебування на своїй батьківщині, в Іспанії, куди Гонсалес мав намір переселитися і де придбав дім та автомобіль, не змогло його ідейно роззброїти. Повернувся в Цюрупинськ, бо, за його словами, тужив за Союзом.

У роки другої світової війни Антоніо перейшов на бік Радянської Армії, на Волховському фронті вів пропагандистську роботу проти фашистів. Потім 11 років відсидів у концтаборах ГУЛАГу. За ними він, мабуть, не тужить...

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсонська область.

ПОГОДА

Сьогодні по Україні, крім західних і північних областей, короткочасні дощі, грози, завтра по республіці переважно без опадів. Вітер змінних напрямків, 3—8 метрів на секунду. Температура вдень 14—20, уночі 3—9 градусів тепла, у північній половині подекуди приморозки, на грунті 0—3 градуси.

По Київській області сьогодні вдень без опадів, вітер слабкий. Температура 14—19 градусів.

Колектив редакції «Голосу України» щиро співчуває своєму колезі Т. І. Петріву з приводу тяжкої втрати — смерті брата Андрія.

Один—радить, другий—теж не відповідає

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

Безумовно, Кабінет міністрів не міг піти на цей крок. Адже при такому бюджеті вступ до Міжнародного валютного фонду знову відкладався б на невизначений строк. Але при цьому видатки, заплановані урядом на соціальний захист, становлять дві третини від загальних. Невже Кабінет міністрів так турбується про захист населення? Можливо. Але, як на мене, в першу чергу він не хоче проводити непопулярних економічних заходів і реформ через побоювання піти у відставку, як те сталося в Польщі з урядом Бальцеровича, або як того вимагав нещодавно з'їзд Росії від уряду Гайдара. У результаті економічний «скальпель» використовується як шило. Замість того щоб зробити швидкий і чіткий надріз, у хворому тілі економіки колупаються всі, кому тільки не лінькі. Полегшення це не приносить, а лише дратує. І хоча заступник Голови Верховної Ради України Володимир Гриньов колись стверджував, що перший парламент України має «згоріти», ні депутати, ні, тим більше, Кабінет міністрів цього особливо не прагнуть. Як наслідок, вони продовжують заохочувати соціальний паразитизм. А саме так розцінюють окремі народні обранці безліч програм, спрямованих на соціальний захист при фактичному придушенні підприємництва непомірними податками та відрахуваннями.

На мою думку, саме обговорення та прийняття рішення щодо такого важливого питання, як бюджет, чітко відображає професіоналізм та вміння як парламенту, так і уряду працювати в нових умовах. І якщо Кабінет міністрів робить вже четвертий підхід і, очевидно, знову не зуміє «взяти вагу», то це зайвий раз засвідчує про його невисокий, так би мовити, коефіцієнт корисної дії. Коли ж виходити з оцінки того, що обговорюваний законопроект, за висловом одного з парламентаріїв, відображає не ринковий, а командно - адміністративний підхід до економіки, то стає зрозумілим ставлення до її майбутнього і тих, хто готував даний документ.

Знову ж таки не обійшли увагою й Державну думу. Відповідаючи на питання щодо неї, співдоповідач, голова Комісії з питань планування, бюджету, фінансів і цін А. Пенеров, висловився однозначно. Оцінюючи цей дорадчий орган, він сказав, що один радить, а другий не несе юридичної відповідальності за свої рішення і дії, маючи на увазі Думу і Кабінет міністрів.

По суті все ранкове засідання було зайнято доповіддю та співдоповіддю і відповідями промовців на запитання депутатів. Однак кілька перших виступів засвідчили, що парламентарії все-таки прислухаються до поради Голови Верховної Ради України Івана Плюща і виступатимуть з позицій загальнодержавних, а не місницьких.

Василь ТУГЛУК,
парламентський кореспондент «Голосу України».

Сьогодні важко сказати, яку оцінку виставлять нам умудрені часом нащадки. Та вже нині можна здогадуватися, що деяким літописцям Вінниччини закортить написати до болю знайоме: «Після призначення представників Президента України на місцях через окремі райони області прокотилася хвиля «бунтів». У Козятині залізничники оголосили страйкову готовність, в Оратові відбувся несанкціонований мітинг...».

Немає в революції початку, немає в революції кінця?

Услід за подією

ЗНОВУ У ДЯДЬКІВ ЧУБИ ТРІЩАТЬ

ЗВІСТКА про остаточний вибір Представником Президента по Вінницькій області Миколою Дідиком своїх ставлеників у районах багатьох просто шокувала. Навіть численні давні опозиціонери й відверті недруги Миколи Анатолійовича з колишньої керівної обойми області, незважаючи на професійне вміння «вираховувати» чужі ходи, вочевидь, були приголомшені такою рішучістю й сміливістю «завжди усміхненого Дідика». Легко сказати: від крові-кісток партійно-радянський номенклатурник, колишній перший секретар райкому і голова облради знехтував «золотим фондом» партії-годувальниці — не взяв до своєї команди «двадцяти семи» аж 17 голів райрад, як правило, колишніх партійних лідерів, серед них і колег по роботі у Верховній Раді України. «Тихий антипартійний переворот»?

Не сказав би. При цьому і «зрадником партійних інтересів» назвати Миколу Анатолійовича ні в кого з «товаришів» язик не повертається. Бо й навіть вінницька вечірка «Подолія» — рідне дитя «команди Дідика» — визнає, що більшість представників Президента в районах області «пройшла капеересівсько-радянсько-раповську школу, в ній зробила кар'єру. Це чиновники, які проповідували соціалізм «з людським обличчям». Вони ніколи не були в опозиції до М. А. Дідика».

Сам Микола Анатолійович додає, що найголовніший критерій, за яким він добирав намісників у районах, — їхня безмежна відданість самостійній Україні. Це по-перше. І по-друге — професіоналізм. Перевага — «чистим господарникам».

Очевидно, ось у цьому «тріумвіраті» вимог і слід шукати пояснення добору М. Дідиком «команди двадцяти семи». І нічого тут дивного — Микола Анатолійович нарешті отримав шанс справді керувати областю так, як розуміє і бажає, а не вислуховувати «авторитетні» думки різних бюро, ЦК...

Але ж саме у тому й заковика, що, втілюючи ці благородні наміри, варто особливо остерігатися, щоб, відмежовуючись від старих ідеологічних керівників, не відштовхнути від себе спеціалістів-господарників та й деяку частину трудового люду. А саме це, як на мене, статися в Оратові.

Шкода, що і М. Дідик, і його ставленик у районі М. Цимбалюк розцінюють оратівський «бунт» лише як боротьбу за портфелі, бажання місцевої партноменклатури підняти на щит колишнього першого секретаря РК КПУ нинішнього голову райради і її виконкому І. Дем'янчука.

Але ж тут ситуація не така ординарна, як може здатися з першого погляду. Як правило, «бунти», хвиля яких прошуміла на Україні після призначення представників Президента на місцях, спричинялася або невдоволенням Руху, осередків нових прогресивних партій представником Президента з старої «гвардії», або ж навпаки, своє невдоволення новим керівником висловлювала стара «гвардія».

В Оратові ж «на прю» з президентським вибором пліч-о-пліч стали рухівці і представники старої влади.

Дізнавшись з неофіційних джерел про призначення представником Президента по району малознайомого начальника пересувної мехколони Миколи Цимбалюка, обурена делегація, до якої увійшли активісти Руху, депутати райради, молоді голови колгоспів, кинулася до Вінниці. Однак з'ясувалося, що представник Президента відбув до Києва. Не дали нічого й мої спроби домовитися про зустріч оратівчан з Миколою Анатолійовичем і в столиці — він делікатно відмовився від такої розмови з цілою делегацією. Правда, повертаючись з області, оратівські посланці випадково натрапили на самого М. Цимбалюка. Той, звісно, був приголомшений таким розгортанням подій, та відступати не мав як: якраз рихтувався в дорогу до Києва — за благословінням Президента України.

Саме тоді, коли Президент України затверджував кандидатури районних представників, в Оратові на нараду зібрався актив району. На наступний день призначили позачергову сесію, запросили представників обласної Ради з Вінниці. Але в день сесії зранку звідтіля надійшла вказівка на дванадцяту годину зібрати актив району для представлення президентського представника. На цей момент оратівський люд вже стояв перед райвиконкомом з транспарантами на зразок «Цимбалюка — назад до МПМК...».

Тон розмови під час представлення М. Цимбалюка, що на вимогу людей транслювалася на площу, уявити неважко. Все це потім акумулювалося в рішенні сесії райради, яка відбулася одразу ж після церемонії представлення: «...Просити Президента України відмінити свій Указ від 9 квітня 1992 року в частині призначення Цимбалюка М. Г. представником Президента в Оратівському районі, оскільки це призначення відбулося з ігноруванням думки депутатського корпусу, громадських організацій, всього населення району, без дотримання елементарних норм демократії... Призначити представником Президента... нинішнього голову районної Ради та її виконкому Дем'янчука І. П.».

Потім делегації з Оратова поспішили з протестами до Києва — до Президента України Л. Кравчука, Голови Верховної Ради І. Плюща, до народних депутатів, до «Голосу України».

Було б далебі простіше у цій ситуації нагадати райраді, що на те й представник Президента в області, щоб «не заглядати Раді до рота» і мати свою думку, у тому числі й з приводу призначення президентського намісника в районі. І Раді до нього — зась. Але чи розрядить це обстановку?

Річ у тому, що Іван Дем'янчук з'явився на районному партійному олімпі кілька років тому в результаті чи не перших в області альтернативних виборів з перевагою, здається, в кілька голосів. Народ, особливо господарники, так втомилися від диктату попереднього «першого», який перетворив район на солдатський плац, що таки зважився піднести гарбуза обкомівським сватам.

Мені здається, що за кілька років на посту «першого», а потім і голови райради та її виконкому «м'якший» за натурою Іван Петрович так і не зумів вирости в самостійного керівника-політика, на чому дехто з його оточення погрів руки. Певне, тому, що є господарником, як кажуть, від Бога, і цим лише й живе. Саме при ньому в районі з'явилася нова генерація молодих «розкріпачених» голів колгоспів. І саме ці господарники, скуштувавши волі в гарному розумінні цього слова і знаючи трохи керівний стиль начальника МПМК, сьогодні «забили у дзвони».

На жаль, ні вони, ні інший оратівський люд нині обирати першого керівника району не можуть. Їм його призначають. Такий закон! Але жоден закон не забороняє тому, хто цього керівника призначає, перед цим вислухати думку самих оратівчан, як не забороняє й оратівчанам винести свою думку на-гора.

А думка ця ось яка: скільки можна збиткуватися з людей, сприймати нас за «сіру масу»! Район то створюють, то розформовують. Чимало років тому вже вкотре «народили» його за принципом «на тобі, Боже, що нам не гоже». Наслали чужих спеціалістів, керівників, які здебільшого відбували в цій глибинці заслання з однією думкою: як би швидше звідси накивати п'ятами. І сьогодні знову новий експеримент, причому потрійний: знову «дають» чужинця, та ще й будівельника за фахом і досвідом роботи, та ще й наймолодшого в області. Нам мало того, що Микола Григорович відданий самостійній Україні, якщо це навіть і так. Ми хочемо знати, як він після десятка років роботи головним інженером у будівельній організації далеко від Оратова району і тільки після року роботи в самому Оратові збирається керувати нашим суто сільськогосподарським районом? «Двадцятип'ятитисячників», яких партія колись посилала на село, наші діди також про це допитувалися...

Запитання залишаються поки що без відповідей. З'ясувати все це можна було у спокійній обстановці, не доводячи справу до конфлікту, а не сьогодні, коли найшла коса на камінь і полетіли іскри. Тоді в обох сторін, напевне, була можливість знайти, як кажуть, консенсус. Скажімо, ставленик М. Дідика на посту представника, а по праву руку від нього — шановний спеціаліст-господарник з місцевих. До речі, чи не з цього виходив і сам М. Цимбалюк, пропонуючи, як розповідають, І. Дем'янчукові місце свого першого заступника. Якби це було зроблено до конфлікту, І. Дем'янчук заради спільної справи, напевне, погодився б. А якщо й ні, то з іншим настроєм і він, і Рада зустріли б прихід нового керівника і не було б оцього «бунту».

А тим часом... картина — гіршої не вигадати. У двох начальницьких кабінетах, що поряд, я застав двох розгублених людей. Один з них знає, що таке район і як ним керувати, але вже не може і не хоче цим займатися. Другий хоче, та достеменно ще не знає — як...

А селяни тим часом їли в полях пилюку, дихали протруєним насінням — обсівались, як могли. Вони ж навчені — яка б влада над ними не стала — «біла», «червона» чи «жовто-блакитна» — всяка їсти вимагатиме. Бо так було завжди: пани чубилися, а в дядьків чуби тріщали.

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Вінницька область.

ЗВЕРНЕННЯ ОРЕНДАРІВ І ПІДПРИЄМЦІВ УКРАЇНИ ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Л. М. КРАВЧУКА

Вельмишановний Леоніде Макарович!

Орендарі і підприємці України звертаються до Вас з приводу чергової затримки введення в дію Закону України «Про оренду майна державних підприємств і організацій».

Так сталося, що цей Закон двічі розглядався Верховною Радою України, останнє читання і прийняття його відбулося в квітні ц. р.

Нам стало відомо, що цей Закон Вами не підписаний.

Орендарі України через свою Спілку брали участь на всіх етапах створення цього Закону, неодноразово піддавали його експертизі та обговоренню.

В цілому цей давно очікуваний законодавчий акт є прогресивним явищем у підприємницькому житті України.

Ми звертаємося до Вас, вельмишановний Леоніде Макаровичу, з проханням прискорити вихід у життя Закону України «Про оренду майна державних підприємств і організацій». Його відсутність істотно поглиблює соціальну напруженість у виробничих колективах.

З пошаною учасники наради-семінару орендарів і підприємців України.

м. Київ, 15 травня 1992 р.

Точка зору

ЛІКИ ВІД ІНФЛЯЦІЇ

У ПОПЕРЕДНІЙ період інфляція, породжена надмірною емісією, мала суто грошовий характер. Нинішня інфляція спричинена зростанням витрат виробництва.

Ці обставини вимагають від уряду та парламенту республіки застосувати принципово новий інструментарій антикризової політики. Інфляцію витрат виробництва лікують не дорогими, а дешевими грішми й пільговим кредитом. Штучне тримання цін за допомогою дорогих грошей та високої ставки відсотку, до чого ми вдаємося сьогодні, може лише поглибити спад виробництва. Необхідно врахувати й те, що останнім часом намітилося певне усталення ринкових цін, а на окремі товари — і зниження. І головне — населення відносно спокійно пристосувалося до цінових змін.

З погляду на це слід перш за все визначитися у концептуальному плані щодо основних цілей грошової політики. У нас обставини інакші, як у Росії. Ми не маємо власних грошей. Тож не можемо й не повинні, на мій погляд, ставити за головну мету жорстке антиінфляційне регулювання. Слід взагалі переглянути наше розуміння функції інфляції. Як свідчить зарубіжний досвід, її помірні темпи у багатьох випадках стимулюють процеси економічного розвитку, зростання виробництва та прибутків.

Протягом останніх місяців наша політика сприяла зміцненню карбованця. Ми в цьому зацікавлені. Але з урахуванням теперішніх обставин мусимо чіткіше визначити власні позиції. Йдеться перш за все про створення механізму стимулювання платоспроможного попиту. Вирішення цього завдання має стати пріоритетним. Лише в такий спосіб можна запобігти подальшого спаду й активізувати інвестиційний процес. Коригування грошової політики має здійснюватися саме в такому напрямі. Йдеться про застосування політики дешевих грошей і головне — пільгового кредиту.

У цьому зв'язку може стати ефективною лібералізація кредитно-грошової емісії. За наявності недовантажених виробничих потужностей та дедалі більшого безробіття зростання грошової емісії (готівкової та безготівкової) й відповідне зменшення норми відсотку впливатиме не на підвищення цін, а на розширення фізичних обсягів виробництва, тобто виконувати дефляційну функцію.

Важливо водночас створити соціальний фонд кредитування виробництва за рахунок коштів малої приватизації, здійснення якої слід прискорити. Маємо враховувати, що подальша приватизація великих об'єктів державної власності без дешевого кредиту призвела до консервації спотвореної структури виробництва, що нині існує. Більше того, здійснити структурну перебудову економіки без відповідних змін у грошовій політиці буде складно. На жаль, ці моменти не знайшли відображення у прийнятих парламентом документах, що визначають шляхи нашого переходу до ринку.

Доконечно потрібні енергійні дії і по створенню розгорнутої структури банківських (депозитивних) грошей, механізму вексельного обігу та інших кредитних знарядь обігу, які мають забезпечити гнучкість економічної системи. Створення сучасної структури грошового обігу, адекватної вимогам ринкової економіки, набуває особливої ваги й з точки зору майбутньої грошової реформи. За моїм переконанням, не вирішивши цієї проблеми, вводити національні гроші не можна.

Нині вельми важливо розпочати енергійну підготовку і здійснити перехід до щотижневої виплати заробітної плати, що значно прискорить оборот грошей і теж може стати істотним чинником стабілізації економіки.

Особливого значення набуває проблема фінансування бюджетного дефіциту. Думати, що ми зможемо найближчим часом його уникнути — справа нереальна. Та й не слід драматизувати цю проблему. 80-ті роки були для США роками найтривалішого в повоєнний період економічного піднесення.

Головним стимулом цього стало зниження максимальної ставки податку на прибутки корпорацій: у 1980 році — до 48 відсотків, у 1981 — до 46, у 1987 — до 40, у 1988 — до 34 відсотків. Зрозуміло, що за цих умов виникли складності з державним бюджетом, дефіцит якого зріс із 74 мільярдів доларів у 1980 році до 269 мільярдів у минулому. Цей дефіцит покривався головним чином за рахунок внутрішнього боргу, який досяг у 1991 році 3,6 трильйона доларів і не є чимось аномальним. Характерна й така деталь. Коли в минулому році намітився циклічний спад виробництва, банки країни вдалися до істотного зниження норми кредитних ставок — з 8,5 до 7,5 відсотка.

З огляду на це нам потрібно створити сучасний фінансовий механізм формування й ефективного функціонування ринку цінних паперів, що обслуговують державний борг, і за умов ринкової економіки використовуються як одна з дієвих ланок здійснення не тільки грошової, а й бюджетної політики. Слід глибоко вивчити досвід західних країн у цьому питанні. Особливий інтерес становить використання бюджетного дефіциту як інструменту антикризової політики.

І, нарешті, останнє зауваження. Мусимо врахувати й те, що політика дешевих грошей може стати виграшною і з точки зору підвищення наших конкурентних можливостей у зовнішньоекономічних відносинах. У цьому зв'язку я беру до уваги обставини, що виникають при підвищенні цін на енергоресурси, яке вже проголошено Росією. Знову ж таки вдамося до прикладу із західної економіки. Коли в 1973 році країни Близького Сходу майже в десять разів підвищили ціни на нафту, держави Заходу відповіли на це політикою дешевого кредиту, що дозволило економіці досить швидко пристосуватися до змін цінової структури.

Розумію, що ці пропозиції потребують глибокої експертної оцінки. І це природно. Але переконаний і в іншому. Існуючі уявлення про те, що за умов поглиблення грошового голоду можливо вибратися з економічної кризи, без всякого сумніву, є ілюзорними. Водночас хочу наголосити — ми маємо виробити і неухильно здійснювати власну грошову політику.

Анатолій ГАЛЬЧИНСЬКИЙ,
доктор економічних наук.
Київ.

Конфліктна ситуація

Посіяти огірочки

близько над водою намагаються метикувати хлопці. Огірочки не прості, а хрумкі й зелененькі, з пухирцями. Та не виходить...

Бо в цій історії одне-єдине законне — бажання Михайла Вдовіна і його спільника Віктора Гуськова займатися підприємницькою діяльністю. Все інше — суцільне ігнорування законів і нормативних актів.

Причому ігнорування почалося значно раніше, ніж М. Вдовін та В. Гуськов заснували мале державне підприємство «Самара»...

НА ЛІВОМУ березі Дніпра в обласному центрі є так званий Ігренський півострів. Свого часу він був оголошений заповідником пам'яток археології та історії і мав охоронятися державою. Водночас півострів — це й зелена зона, на котру поширювалися повноваження Любимівського лісництва, захищена природоохоронним законодавством. Але сьогодні вже цілком зрозуміло, що і археологічний заповідник, і лісові насадження занапащено.

Півострів перетворився на смітник, захаращений мислимими й немислимими даруйте, «залишками нелюдської діяльності» славного сучасника. Так перший раз позбиткувалися над законами.

А коли торік навесні М. Вдовін помандрував кабінетами місцевої влади зі спокусливою (і актуальною) ідеєю створити підприємство, яке б у теплицях вирощувало на рік мінімум півтори тисячі тонн огірків, йому й запропонували «освоїти» близько 17 гектарів Ігренського півострова. Для Михайла Михайловича це була неймовірна вдача, про яку він і мріяти не смів: поряд усі інженерні та комунальні мережі й шляхи сполучення, навіть Дніпро і залізниця. І вода тут цілком придатна для поливу городини. Не півострів, а Ельдорадо.

У жовтні минулого року з'явилася ухвала Дніпропетровського міськвиконкому — «відвести у володіння малому державному підприємству «Самара» земельну ділянку за рахунок Любимівського лісництва... Для проектування й будівництва комплексу по виробництву сільгосппродукції і її переробки».

Оскільки події, які розгорнулися далі, вельми симптоматичні й повчальні для наших часів, врешті-решт вилилися в конфлікт, ми тепер не так витримуватимемо хроніку цього конфлікту, скільки міркуватимемо над його причинами. Бо відразу виникає необхідність з'ясувати: законна чи ні згадана ухвала міськвиконкому?

Згідно із законом, землею на своїх територіях розпоряджаються винятково Ради народних депутатів. А те, що ці повноваження, бодай в окремих випадках, можуть перебирати на себе й виконавчі комітети (як «робочі органи Рад»), про що тлумачить багато товаришів, швидше теоретичні домисли, замішані на відгомоні вчорашніх традицій. Бо якби в нашому випадку на першому ж кроці депутатської комісії міськради «питання» вивчили, а потім винесли його й на сесію та ухвалили, то М. Вдовін давно монтував би теплиці або на Ігренському півострові, або десь в іншому місці, але монтував би і клопоту не знав.

Натомість нині не лише міськвиконком, а й Михайло Михайлович зі своїм колективом — на грані «фолу»... з чинним законодавством. А з ним, як відомо, жартувати ризиковано.

Судіть самі. Оскільки ухвала існувала (законна чи ні, але існувала), то міське архітектурно-планувальне управління, котре саме доклало зусиль для народження «історичної» ухвали, мало (мусило, зобов'язане було) протягом місяця видати «Самарі» техпаспорт на земельну ділянку. Мусило, однак не видало, причому з невідомих причин. Тільки тепер М. Вдовін збагнув, що міг подавати позов до суду, як і належить у правовій державі. Знову ж таки, якби подав і суд виніс свою ухвалу (будь-яку також, але виніс), то тепер «Самара» зводилася б чи на півострові, чи десь інде, зводилася б без клопотів. Натомість, шануючи давню бюрократичну традицію, Михайло Михайлович підписував «компромісні» папери: уже не на володіння землею, а на тимчасове нею користування. І «до одержання техпаспорта» на право «поетапного проектування й будівництва». Так вихований Михайло Михайлович.

Так виховані й чиновники у коридорах влади — уважно читати закони ще не звикли. Квапився ж М. Вдовін не випадково: під власну відповідальність — як новоявлений підприємець — «бізнесмен» взяв у держави солідний, дуже солідний кредит, який з осені цього року необхідно вже повертати. Теж не жарт, якщо врахувати, що дві третини позичених грошей встиг витратити. Одне слово, конче треба було терміново сіяти огірочки і плекати урожай, сподіваючись на прибутки...

Ви, певно, здогадалися: М. Вдовін та В. Гуськов, не чекаючи остаточної розв'язки, розгорнули на півострові роботи. Упорядкували виділені гектари, закупили й завезли обладнання, техніку, торф і таке інше. І пішли... Супроти закону, бо не маючи на руках техпаспорта та решти документів, будувати і навіть проектувати — зась, тут нічого не попишеш.

І тепер ось маєш домагання природоохоронного комітету та розпорядження прокурора припинити будівництво і навздогін — нову ухвалу міськвиконкому. Про... відміну попереднього. Кидай, Михайле Михайловичу, свою затію — і квит.

Що ж трапилося? Чому спочатку виникла незрозуміла тяганина, а насамкінець пролунала й грізна заборона?

Першим супроти став колектив Придніпровської теплоелектростанції. Зібрано чи не понад сімсот підписів робітників на знак протесту. Мотиви? Вони знайомі: територія історичних пам'яток, зелена зона...

Знаючи істинне становище, можна сперечатися. Хоч краще було дискутувати раніше...

Тепер прихильники «Самари» висувають версію, наче станція хоче для себе зберегти привабливий півострів під приватну забудову. Та одне справедливе: ні з енергетиками, ні з депутатами Самарської районної Ради вчасно не радилися і не погоджували свої дії ні Дніпропетровським міськвиконкомом, ні мале підприємство М. Вдовіна. Районну владу або ставили перед фактом, або згадували про неї, коли сутичка сягала апогею, що справді не вкладається в рамки закону «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування».

А звідки у протесту енергетиків «ноги ростуть», ясно й прозоро, як на мене, пояснює працівник електростанції, депутат міської Ради Анатолій Саєнко.

— У свій час в Придніпровську створили рибне господарство, обіцяючи, що годуватимуть нас коропами, товстолобиками і сомами досхочу. Однак риби ми не бачимо, як своїх вух, зате берег Дніпра в районі пляжу й парку відпочинку занапащено, — каже Анатолій Васильович. — Потім в околиці звели свиновідгодівельний комплекс, гарантуючи, що «їстимемо м'яса від пуза». Не їмо, хоч природі знову завдано шкоди. Хто тепер повірить, що матимемо вдосталь огірків?

От і тлумачить депутат А. Саєнко, що «Самара», якій «відвалили» щедрий кредит, це «штучка» корумпованих прошарків і вчорашніх партократів, які забезпечують собі тили на ринкове майбутнє «прихватизацією».

Не повірите: М. Вдовін, апелюючи до придніпровців, зі свого боку стверджує, що йому палиці в колеса встромляють «партократи-переродженці», які «переслідують мету, щоб ніхто не розгортав виробництва продуктів харчування» і таким чином «наблизити загрозу голоду». І Михайло Михайлович на противагу протесту енергетиків на їхньому ж житловому масиві зібрав майже чотири тисячі підписів на свою користь...

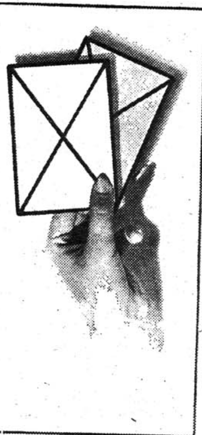
І сьогодні продовжує «освоювати» півострів, бо ж ніяким законом не перенесеш на потім настання тепла, коли справді треба сіяти, якщо хочеш бути з урожаєм.

Проте не виключено, що незабаром М. Вдовін зустрінеться... з прокурором. Адже той зажадав припинити «проектування й будівництво». І зажадав справедливо, бо досі катма потрібних документів. Навпаки, є, як ми знаємо, ухвала міськвиконкому про відміну попередньої. Але якщо М. Вдовін припинить роботи, то неминуче зустрінеться... з прокурором восени. Коли не матиме чим розплачуватися за кредит. Хоч закривай, каже, «Самару» і через біржу розпродуй придбану техніку, щоб завчасно повернути витрачені кошти.

Я мав розмови з головою Самарської районної Ради й райвиконкому Юрієм Трипольцем та його заступниками Володимиром Фроловим та Іваном Верещакою. Обов'язково мушу повторити: вони останніми дізналися про перипетії навколо Ігренського півострова, і для Дніпропетровської міської виконавчої влади з її численними службами, і для малого підприємства були «крайніми». І тепер знову, явно незаслужено, наче крайні в цій історії. І кажуть те, що сприймалося б за очевидне з першого ж кроку:

— Ми не проти, щоб «Самара» існувала, щоб обживалася й у нас, але тільки законним шляхом...

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровська область.

До уваги Мінзв'язку

ПЛУТАНИНА З ПЕРЕДПЛАТОЮ

З 20 лютого до 20 березня було припинено передплату на нашу газету до визначення Президією Верховної Ради України нової ціни. У «Голосі України» за 18 березня і в кількох наступних номерах було вміщено умови передплати й роздрібу за новими цінами. Нові умови стосуються тільки тих, хто звернувся з питанням передплати після опублікування повідомлення про зміну ціни на газету.

Але, як свідчать листи наших читачів, чимало поштових відділень зв'язку та «Союздруку» заплутали просту і ясну передплатну справу.

Ось, приміром, такий лист: «Минулого року я передплатив газету на перше півріччя цього року, 17 січня продовжив передплату до кінця року. У березні одержав повідомлення, що продовження передплати на «Голос України» анулюється. В «Союздруці», куди я звернувся за поясненням, запропонували передплатити газету за новою ціною, що я і зробив. Чи правильно це? З повагою, Г. Логвиненко. Новотроїцьке Херсонської області».

У подібній ситуації опинилися й інші передплатники, про що вони повідомили редакцію. Це І. Єлфімов із Сум, І. Маркович із Скадовська, І. Мулик з Івано-Франківська, Н. Лаврик з Лубен, С. Синельников з Чернігова, В. Макаров з Харкова, І. Колодяжний з Краматорська Донецької області, Л. Мельничук з Рівного, В. Дяченко з Кам'янки Черкаської області та інші.

Жодного разу не принесли газету С. Гаргелі з Комарного Львівської області, яка передплатила її 21 січня. Їй відповідали, що редакція нібито відмовила всім, хто передплатив її в січні-лютому.

«І все це робиться в той час, коли в «Голосі України» публікується повідомлення про продовження передплати на газету, — справедливо зазначає Г. Яковенко з Лохвиці Полтавської області. — Хіба для наших зв'язківців правила передплати не діють, чи для них є якісь винятки?»

Але ж з повідомлень, вміщених в нашій газеті, зрозуміло, що для тих, хто передплатив газету в січні-лютому все залишилося без змін. І в передплаті редакція нікому не може відмовляти, бо газета існує тоді, коли її передплачують, купують. Тим паче, що цим займаються поштові відділення зв'язку та «Союздруку». Кожен охочий може передплатити її з кожного наступного місяця до 12 числа попереднього.

А в Хворостові Любомльського району, що на Волині, поштові працівники перестаралися, вирішивши брати доплату за новою ціною за кожен місяць, починаючи з квітня з тих, хто передплатив її з початку року. «Де ж логіка, — пише І. Кондрацький. — Адже в газеті написано зовсім інше». З подібним запитанням звернувся до редакції і В. Шавло з Кам'янки Запорізької області: «Кому вірити — «Голосу України» чи запорізькому «Союздруку»?» — пише він до редакції, бо й тамтешні зв'язківці по-своєму розуміють написане в нашій газеті. В Бірюкові ж Свердловського району Луганської області з І. Лапочки чомусь вимагали за передплату «Голосу України» з травня і до кінця року 184 карбованці замість 96.

І вже зовсім незрозуміле ставлення до газети в Дніпропетровську. «25 березня я передплатив «Голос України» з травня, а 27-го — додому принесли гроші, заплачені мною за газету. В поштовому відділенні № 17 мені повідомили, що газета «Голос України» «запрещена». Кому так заступила світ ця газета, що в Дніпропетровську її вже заборонили? З пошаною до вас Н. Павлов».

Нагадуємо працівникам Дніпропетровського поштового відділення № 17: «Голос України» — газета Верховної Ради України. Цілком легальна, ніким не заборонена. У неї, між іншим, близько 400 тисяч передплатників і в Україні і за її межами.

Метаморфози, що кояться з передплатою нашої газети, можна й далі перелічувати, бо наведено далеко не всі листи-скарги. Незрозуміло, чому так по-різному поставилися до передплати «Голосу України» за новими цінами в різних відділеннях зв'язку та «Союздруку»?

І чи не правий наш передплатник П. Коваленко з Андрушівки Житомирської області: «Не можу збагнути, в чому справа — газета добирається до своїх читачів з приємним повідомленням про те, що продовжено передплату, і в той же час до районного відділення зв'язку надходить телеграма про припинення передплати на «Голос України». Чим це можна пояснити — чи це вибрики чинуш з Мінзв'язку, чи, може, завчасно продуманий трюк, щоб нанести збиток газеті й викликати невдоволення передплатників?»

А й справді, в чому річ? Передплата ж бо триває...

Марія ДАВИДЕНКО,
заступник редактора відділу листів.

ЧИ ВИСТАЧИТЬ ЗАКОНУ НА ВСІХ?..

Останнім часом помітно зросла кількість скарг до редакції на дії міліції, прокурорських та судових органів.

Чи є в цьому певна закономірність — сказати важко, проте чомусь згадується відомий вислів: «Закон один для всіх, ось декому його і не вистачає». А наш дописувач з Полтавської області В. Іщенко впевнений, що «засоби масової інформації почувають себе ніяково, коли постає потреба винести на шпальти друкованих видань матеріали про міліцію або суд. Ось вони і роблять, що їм заманеться». Дійсно, стосунки між цими шановними установами та журналістами розвивались досить складно, від категоричної заборони на будь-яку критику із зручною аргументацією на кшталт — «вирок суду прирівнюється до закону, отже, його не обговорювати, а виконувати треба» — до повного «беспредела», коли окремі публіцисти перебрали на себе функції слідчих, а «вирок» проголошували на сторінках газет або журналів.

Будь-який засіб масової інформації має утриматись від публікацій, які містять в собі юридичні оцінки, висновки з приводу конкретної справи під час її розгляду судом. І тільки після вступу його вироку або рішення у законну силу конституційний принцип свободи друку дає журналістові право висловитись з приводу того, що сталося. До речі, після цього інколи виправляються і тяжкі судові помилки, які могли не тільки зламати людську долю, а й суттєво принизити авторитет судової влади. Втім, і тепер дехто вважає, що суддя повинен читати не газети, а тільки закони...

Чимало журналістам надсилають скарг і листів, у яких повідомляють про якісь злочини, зловживання службових осіб, свавілля тощо. Так, наша дописувачка з Вінницької області К. Стасенко гостро та дуже емоційно критикує поведінку декого з депутатів, звинувачує їх у протиправних діях. Свого листа до редакції вона закінчує проханням опублікувати його — «хай суддею буде весь народ...». На жаль, конкретні факти та докази, на підставі яких тільки й можна дати оцінку діям згаданих в листі осіб, практично відсутні. А там, де йдеться про службові злочини, взагалі розібратись та назвати когось злочинцем може тільки суд. Саме йому народом надане конституційне право творити правосуддя у правовій державі. Попереднью ж перевірити сигнали про порушення законності будь-якою службовою особою і, за необхідності, провести розслідування її діяльності повинна прокуратура, що прямо передбачено у статтях 5 і 6 Закону України «Про прокуратуру».

Саме до прокуратури може звернутись і А. Давидюк зі Львівщини, який повідомив редакцію про безпідставне засудження свого знайомого та просить перевірити законність судового вироку. Статті 38 та 39 вже згаданого закону надають право прокурорам областей, міста Києва, Генеральному прокуророві України, їх заступникам на опротестування вироків відповідних судових органів.

Підставою для відміни згідно зі статтею 367 Кримінально - процесуального кодексу України може стати як односторонність чи неповнота слідства, так і суттєві порушення процесуального закону, невідповідність висновків суду фактичним обставинам справи тощо. Такою ж підставою може бути й те, що вказує А. Давидюк у своєму листі, — «злочину не скоїв, а випадково був поруч»! Дійсно, сама по собі присутність на місці злочину не є формою співучасті, а кримінальне судочинство — це перш за все збір та перевірка певних доказів.

Важливе питання — неможливість притягнути винного до кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строку давності — піднімає у своєму листі К. Мартинюк з Івано - Франківської області. Ідеться про злочинні дії, передбачені статтею 126 Кримінального кодексу України, тобто про образу. Як пише К. Мартинюк, спочатку її скаргу кілька місяців перевіряли органи міліції. Потім справа потрапила до народного суду, а звідти її переслали до товариського, що засвідчують документи, які отримала редакція. На жаль, це типове ставлення до скарг так званого приватного звинувачення, де мова йде про побої, наклеп, образу, легкі тілесні ушкодження. Один з парадоксів нашого кримінального законодавства часів «застою» полягає в тому, що можливе покарання за крадіжку державного майна на 51 карбованець набагато перевищує кару за звіряче побиття і знущання з потерпілого, який потім ще й кілька тижнів пролежав у лікарні. Як пояснюють деякі вчені та законодавці: «Нічого не вдієш, різний ступінь суспільної небезпеки...». Цікаво й те, що побої та знущання зі знайомих і рідних, як правило, вважаються «незначним злочином», щось на грані приватної справи, а от якщо те ж саме вчинити щодо сторонніх осіб чи у громадському місці, то це вже типове хуліганство і навіть «особливо зухвалість». Біда ж К. Мартинюк в тому, що, поки її скарга «гуляла» різними інстанціями, пересилалася поштою, «вилежувала» у приймальнях та канцеляріях, пройшов строк притягання правопорушника до кримінальної відповідальності. Для подібних злочинів «приватного звинувачення» стаття 48 Кримінального кодексу України встановлює строк в 1 рік. Всілякі перевірки, оскарження, поштові пересилання з однієї установи до іншої, навіть явна тяганина і зволікання, якщо вони мали місце, не зупиняють перебігу річного терміну для злочинця. Рік минув, і тепер він вже недосяжний для «караючої правиці правосуддя». Чи правильно це з точки зору здорового глузду та елементарної справедливості? На певно що ні, проте закон є закон, і найвища справедливість полягає у його неухильному виконанні. А от стосовно тих, хто свідомо чи несвідомо посприяв такому сумному фіналу, то це вже справа, як то кажуть, компетентних органів. У всякому разі, з отриманих редакцією документів вбачаються явні порушення закону, допущені народним судом. Так скаргу К. Мартинюк переслали до товариського суду, не з'ясувавши навіть її думки з цього приводу, що є грубим порушенням постанов Верховного суду України.

Отже, злочин і покарання, право на помилку і авторитет суду... Це сотні інших листів, які вже надійшли та продовжують надходити до нашої редакції. Для багатьох з їх авторів газета лишається останньою надією на відновлення справедливості. Шкода, що не закон...

Сергій ТЕНЬКОВ,
юридичний оглядач «Голосу України».

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Я повністю розрахувався за кооперативну квартиру. Чи маю я право продати її? — запитує Танчик з Сімферополя.

Згідно зі ст. 15 Закону УРСР від 7 лютого 1991 року «Про власність» (введений в дію з 15 квітня 1991 року) член житлового, житлово - будівельного, дачного, гаражного чи іншого кооперативу або товариства, який повністю вніс свій пай за квартиру, дачу, гараж, іншу будівлю або приміщення, надані йому в користування, набуває права власності на це майно. Громадянин, який став власником цього майна, має право розпоряджатися ним на свій розсуд: продати, обміняти, здати в оренду, укласти інші угоди, не заборонені законом.

До речі, ст. 15 зазначеного Закону застосовують до правовідносин, що виникли як до, так і після 15 квітня 1991 року.

Я перебуваю у відпустці по догляду за дитиною (доньці 2,5 роки). На нашому підприємстві передбачається скорочення штату працівників. Чи мають право звільнити мене з роботи? — запитує Зеленська з Львова.

Згідно з частиною 3 ст. 184 Кодексу законів про працю УРСР звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (до шести — частина друга ст. 179), одиноких матерів з дитиною віком до чотирнадцяти років або дитиною - інвалідом, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу (адміністрації підприємства, установи, організації) не допускається. Винятох — повна ліквідація підприємства, установи, організації, коли допускається звільнення з обов'язковим працевлаштуванням. Обов'язкове працевлаштування зазначених жінок здійснюється також у випадках їх звільнення після закінчення строкового трудового договору. На період працевлаштування за ними зберігається середня заробітна плата, але не більше трьох місяців з дня закінчення строкового трудового договору.

Семен КАРЛИЦЬКИЙ.

ЯК ЗАРОБИТИ НА ЩАСЛИВЕ ДИТИНСТВО

Не встигло таксі пригальмувати під грізним поглядом світлофора, як перед лобовим склом вигулькнув хлопчина. Рученята спритно замахали ганчіркою.

— От бісеня, — лайнувся водій, — ледь під колеса не потрапив. І звідки ці «бізнесмени» взялися на нашу голову?

Вони взялися з життя. З такого сірого,наче бруд на забрьоханих «Жигулях», якщо в кишені не шелестить бажаний папірець. І з такого яскраво-принадного, як обгортка жувальної гумки, коли дозволяєш собі шиконути не на випрошені — на зароблені гроші. А де заробити підліткам що від народження приречені на «щасливе дитинство»? Про організацію дитячої праці ніхто не подбав: не до того, можливо, і «дорослих» проблем вистачає. А може, за звичкою суспільство послалося на правило: «Врятування потопаючих — справа рук самих потопаючих». І вони, як бачите на цих знімках, успішно «рятуються». Вистрибують на запруджені дороги з ганчірками і мийними засобами (за кон'юнктурою маленького бізнесу саме тут найвищі прибутки), ризикуючи потрапити під колеса (і не тільки ризикуючи), отруюючись канцерогенними вихлопними газами. З малолітнім недбальством до власної безпеки «бізнесмени» чхати хотіли на шкідливі умови праці, це дорослі люблять вигадувати, щоб «поволинити».

Не поспішайте розчулюватись дитячою підприємливістю: мовляв, ось молодці, не тиняються без діла. І не кивайте на Захід. Краще подумайте, де і як знайти цим підліткам справжнє діло. Без ризику для здоров'я. І з грошима, звичайно. Як на Заході.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Фото **Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.**

ЧИ ПОЇДЕМО ДО КАНАДИ?

Щойно в Оттаві

Канадський уряд переглядає імміграційне законодавство. Про це повідомив на недавній зустрічі з представниками етнічних громадських об'єднань Канади Андре Жуно, виконавчий директор відділу імміграційної політики Державного імміграційного департаменту. Розглядаються проекти лібералізації існуючих імміграційних законів щодо етнічних меншостей та надання їм рівних прав і можливостей для праці і представництва в уряді Канади. Урядовий проект має назву «Спеціальна програма дії», затвердження якої змогло б істотно вплинути і на ситуацію навколо проблеми української імміграції до Канади, оскільки українці за останні сорок років не мали змоги брати участь у нормальному імміграційному процесі.

Андре Жуно підтвердив, що річна квота на імміграцію до Канади з різних країн світу залишається незмінною — 250 тисяч чоловік, включаючи 50 тисяч за статусом «політичні втікачі», 100 тисяч за категорією «номінована родина» або «спонсорування близькою родиною» (об'єднання сімей), 100 тисяч за категорією «незалежні іммігранти».

На зустрічі з ініціативи представників української громади було піднято питання так званої «етнічної» квоти на імміграцію, яка існує, скажімо, у Сполучених Штатах Америки і залежить від чисельності тієї чи іншої національної меншості. На відміну від США, Канада видає «Список відкритих професій», який час від часу може змінюватися. Бажаючі іммігрувати повинні заповнити анкету, де треба вказати знання англійської чи французької мови, освіту, професію, вік, стан здоров'я тощо. Цією анкетою вводиться система балів. Для отримання дозволу на постійне проживання треба набрати мінімум 70 балів із 100 встановлених. Якщо в списку немає професії заявника, то він отримує «0» балів, що як наслідок призводить до автоматичного закриття його справи. Щоправда, ця система дає можливість оминути «автоматичне виключення» тим, хто має гарантійний лист від зареєстрованого працедавця в Канаді про забезпечення роботою після видачі дозволу на постійне проживання. Але отримання гарантійного листа — довга і складна справа, особливо за нинішньої незадовільної економічної ситуації.

Значно обмежив, а в багатьох випадках дуже ускладнив імміграцію українців до Канади указ імміграційного департаменту від 30 січня 1991 року про зміни в поданні заяв і отриманні віз на постійне проживання в цій країні. Поряд із значно скороченим «Списком відкритих професій» вихідцям з колишнього Радянського Союзу в переважній більшості відмовили в наданні статусу політичного втікача чи отриманні дозволу на постійне проживання за програмою «незалежні іммігранти».

А «Спеціальна програма дії» відкриває нові можливості в отриманні дозволу не лише на постійне проживання, а й для тимчасового перебування, скажімо, бажаючим продовжити своє навчання в Канаді (канадський уряд безпосередньо утримує студентів-іноземців згідно із спеціальною програмою), розширити академічні обміни між науковцями, викладачами, бізнесменами тощо.

В інформаційному бюро Конгресу українців Канади спільно з канадсько-українською імміграційною службою готується пакет пропозицій урядові стосовно імміграційних проблем. Зокрема, прохання знизити на найближчі п'ять років рівень вимог (систему балів) до українців, розширити штат канадського посольства в Києві тощо. Обговорюється проблема відкриття в Києві представництва канадсько-української імміграційної служби.

Водночас канадські засоби масової інформації багато уваги приділяють фактові досягнутої домовленості між урядом канадської провінції Квебек і провінційною єврейською громадою про імміграцію цього року 400 осіб єврейської національності з держав співдружності, Прибалтики і Грузії. На церемонії підписання угоди міністр імміграції Квебеку Монік Ганю-Трамблеу сказала, що якщо цей перший рік буде успішним, подібна програма може бути продовжена й на наступний рік.

**Анатолій НІКУЛА,
спеціальний кореспондент «Голосу України».**
Оттава (факсом).

Вістки з діаспори

Світової слави піаністка

Ім'я відомої піаністки українського походження Юліани Осінчук внесено до списку музикантів із світовим ім'ям. Про це повідомило спеціальне видання знаменитої фортепіанної фірми «Стейнвей і Сини». Цього високого звання удостоєні всього вісімнадцять виконавців. Українська піаністка не раз здійснювала концертні турне по Європі, була учасницею міжнародних фестивалів. Про її творчі здобутки багато писала світова преса.

Свідчать архіви

Вийшов у світ одинадцятий том «Літопису УПА». Він містить відомості про діяльність УПА від червня 1941 року до травня 1943 року і є третьою книгою з серії «УПА в світлі німецьких документів». Матеріалом для видання послужили документи з Державного архіву США — переважно звіти німецької поліції про діяльність ОУН. Поданий у книзі історичний матеріал спростовує наклепницьку версію щодо співпраці українських повстанців з нацистами та засвідчує загарбницькі плани Німеччини стосовно України. Документи, опубліковані в XI томі «Літопису УПА», розкривають також картину конфлікту між двома гілками ОУН і розповідають про їхню підпільну діяльність на Волині та на Східній Україні.

Пожертви для дітей Чорнобиля

На урочистій церемонії, що відбулася в Секретаріаті ООН, представники Ліги американських українців передали створеному тут рік тому Фонду допомоги дітям Чорнобиля чек на п'ятнадцять тисяч доларів. Виступаючи на цьому заході, президент ЛАУ Джулія Бондар зазначила, що більшу частину загальної суми пожертв склали скромні внески по кілька десятків доларів, адже їх надсилали протягом року рядові члени організації — робітники, пенсіонери.

Відродження греко-католицької семінарії

Комісія у церковних справах при польському уряді прийняла постанову про передачу єпископатові Української греко-католицької церкви в Перемишлі приміщення колишньої єпископської палати, визнавши за греко-католицьким єпископом Перемишля Іваном Мартиняком право на будинок колишньої єпископської резиденції. Комісія також вирішила передати колишню греко-католицьку семінарію в Перемишлі під керівництво Мартиняка. Єпископ планує відкрити в місті семінарію, яка готуватиме священиків для УГКЦ. Уже цієї осені тут розпочнуться заняття.

Історія у фотографіях

Книгу-альбом «Україна» видруковано в українському видавництві «Фортуна» в Канаді. Альбом складається з понад 450 фотографій та англомовних текстівок. Це — матеріали з історії України, починаючи з легендарних часів заснування Києва і до наших днів. Тут і ілюстрації з княжих часів та гетьманської доби, портрети визначних постатей минулого України, культурні, духовно-релігійні та історичні пам'ятки. Представлено також мальовничі краєвиди України, фотографії міст і сіл, історичних місць, музеїв, наукових установ, зразків національних мистецьких виробів.

Фотофакт

ПИЙТЕ, ЛЮДИ, НА ЗДОРОВ'Я

З усього видно, екстрасенсорика в країнах СНД перебуває на порозі нового сплеску популярності. Ось уже й екстрасенс Алан Чумак, відомий своїми хитромудрими пасами багатьом телеглядачам, нині пропонує купувати пляшки зі своєю «енергетизованою» водою. А випуск цього надсучасного лікувально-профілактичного засобу налагодив Москворецький експериментальний пивоварений завод. Експеримент, мабуть, виявився вдалим, і невдовзі Чумакову продукцію випускатиме ще один московський завод безалкогольних напоїв. Мало того, фірма «Алан Чумак і К°» провела попередні переговори з представниками кількох країн Європи, Близького й Далекого Сходу. Важливо й те, що зі своєю появою новий товар до розгляду дефіцитних не потрапив. Словом, пийте, люди, «алановку» — будете здорові. Для зацікавлених: ціна однієї плашки — 11 карбованців 50 копійок.

Фото ІТАР — ТАРС.

На дозвіллі

ДО УВАГИ ФІЛАТЕЛІСТІВ

Два з половиною мільйони примірників першої казахстанської марки з зображенням «Золотого воїна», з усього видно, підуть під ніж. Якщо, звичайно, філателісти не встигнуть скупити їх, щоб пишатися «дивовижним» екземпляром.

Після виходу в світ «Золотого воїна» вчені заявили, що зображення вийшло дзеркальним — «Золотий воїн» став лівшею. Меч у нього висить ліворуч, а кинджал праворуч. А повинно бути навпаки. На марці одяг воїна застебнутий зліва направо, а треба справа наліво. Так носили одяг чоловіки-саки у V столітті до нашої ери. Жінки це робили навпаки. Таким чином батира перетворили на амазонку...

І ще одна прикра помилка — в англійському написанні спотворено слово «Казахстан». Також зазначено номінал — 0,50. А от якої грошової одиниці — не написано.

Деякі спеціалісти з іронією стверджують, що «Золотий воїн» тепер може змагатися зі знаменитою маркою «Блакитний Маврикій».

Тетяна КОСТІНА.
Алма-Ата.

Експрес-новини

Повідомляється, що Президія Боснії і Герцеговини досягла згоди з Югославською народною армією щодо виведення військ белградського уряду з казарм Сараєва.

Учора до Белграда з миротворчою місією прибув міністр закордонних справ Росії Козирєв. Він зустрінеться з керівниками Сербії, відвідає за дорученням НБСЄ інші республіки.

* * *

Тимчасовий Президент Афганістану Моджаддеді повідомив, що партизанські лідери наблизилися до підписання угоди, яка вперше за чотирнадцять років дасть змогу відновити мир у країні. Моджаддеді відзначив, що лідер моджахедів Хекматіар пообіцяв не застосовувати військові сили проти жителів Кабула.

* * *

Міністр закордонних справ Великобританії Херд заявив, що Лівія мусить доказати світові своє прагнення порвати з тероризмом. Першим кроком у цьому напрямі має стати видача лівійців, звинувачуваних у знищенні двох цивільних літаків.

* * *

Учора парламент Італії знов зібрався, щоб обрати нового президента країни. Після тривалих дебатів, які відбувалися протягом кількох днів, пост президента все одно залишився незайнятим.

* * *

У Хельсінкі вчора на засіданні високопоставлених представників НБСЄ обговорювалися проблеми Нагірного Карабаху. Нарада проводилася в рамках підготовки до міжнародної конференції з цього питання, яка відбудеться наступного місяця в Мінську.

* * *

Токіо став місцем відкриття чергового раунду багатосторонніх переговорів по Близькому Сходу, на якому обговорюватимуться екологічні проблеми в цьому регіоні. Результати попередніх раундів, які пройшли у Вашингтоні, Оттаві та Відні, а також токійської зустрічі розглядатимуться цього місяця в Лісабоні.

* * *

За даними спеціальної доповіді Всесвітнього банку, забруднення навколишнього середовища у Східній Європі може бути знижене протягом трьох років на 29 відсотків, якщо припинити державні субсидії в регіональну енергетику.

За повідомленнями, Польща і Чехо-Словаччина першими серед східноєвропейських країн одержать від банку позики для поліпшення механізмів управління і контролю за станом природного середовища.

* * *

Щонайменше шість осіб було вбито під час розгону військами антиурядового мітингу в столиці Таїланду Бангкоку. Незважаючи на введення в місті надзвичайного стану, на вулицях залишаються тисячі демонстрантів, котрі виступають за усунення прем'єр-міністра країни генерала Крапаюна.

Повертаючись до надрукованого

ПРИМИРЕННЯ НАД МОГИЛАМИ

Готуючи цей матеріал, пригадав розповідь своєї бабусі про окупаційні роки. Несолодко було — чоловік пішов на фронт, залишивши її з двома дітьми. На п'ятому місяці окупації підселили до хати двох німецьких солдатів-зенітників, отож довелося бабусі зимувати в маленькій кімнатці. На постояльців недобрим оком дивилася — від чужинців хорошого не жди. Та з часом зрозуміла, що ці люди, загнані війною на Україну, ладні молити Бога про повернення на батьківщину. Вони дуже хотіли вижити. Під час бомбардувань військових об'єктів постояльці ховалися до льоху. Дивувало, що, отримавши пакуночок з продуктами, частенько ділилися з бабусиними дітьми чим було. Та однієї ночі німецькі солдати не повернулися — забрало і їх горнило війни. Вони теж були маленькими акторами страшної людської трагедії...

Більше сотні листів надійшло до редакції на матеріал «Право на хрест» («ГУ», № 241, 1991 р.), у якому йшлося про відновлення німецьких могил на Україні. Щодо цієї проблеми висловилися читачі з усіх областей нашої держави. І майже всі дописувачі, окрім одного, підтримують українських парламентаріїв та автора в тому, що кожен солдат, на чиєму б боці він не воював, має право на могилу.

«Я учасник війни, — пише Василь Кравчук з Вінниччини.— Довелось багато пережити, бачив немало смертей. Але, на мою думку, на тому світі нема поділу на фашистів і комуністів. А німці теж не всі були нелюдами. Тому підтримую ідею спорудження пам'ятника (десь на місці великої битви) усім воїнам, які загинули». А Дмитро Петрович з Дубного так коментує свою позицію: «Ми знаємо, що сила-силенна могил наших солдатів у Європі. Вони там доглянуті, родичі можуть відвідати їх. А як у нас? Хіба винен якийсь Ганс чи Фріц у тому, що біснуватий фюрер і йому подібні послали солдат загарбувати чужі землі? І чи винні наші хлопці, що змушені були воювати в Афганістані? Тому, на мою думку, треба поставити пам'ятний знак також і солдатам вермахту». Микола Будько із Запоріжжя пропонує створити меморіальний парк усіх жертв другої світової війни в Криму за 15 кілометрів від так званого Турецького валу, де відбувалися бої. Ветеран війни, капітан у відставці Михайло Хворост пише: «На фронті мій санітарний взвод поховав не одну сотню своїх і чужих солдатів. Мій брат навіки залишився лежати в угорській землі. Його могилу старанно доглядають. А побачивши одного разу у нас місце, де були поховані німецькі воїни, — жахнувся. Кладовище було ніби смітник, а машини, буксуючи там, вигрібали останки людей. Добре було б якось хоч те місце відгородити чи поставити там хрест. Це треба зробити в ім'я моїх побратимів, які десь полягли за межами рідної землі». Гнівного листа надіслав Андрій Черниш, який зауважує: «Свої "рідні фашисти" права на хрест не позбавлені. Хоч би ті, що перед вступом німців до Умані розстріляли усіх арештантів у тюрмі. Тому варто з німецькими могилами обійтися по-людськи. Ми ж мріємо стати цивілізованим народом».

Підтримує думку народних депутатів України і 77-річна пенсіонерка Федора Власенко з Слобожанщини: «У кожного з німецьких солдатів були мати, сестри, брати. То, певне, для них, щоб могли приїхати на могилу, треба поставити хоч якийсь маленький "хрестик"». Наш читач Володимир Гижко ратує за відновлення німецьких поховань тому, що «настав час (хоч із запізненням) примирити загиблих з обох сторін».

Багато дописувачів у своїх листах повідомили про німецькі поховання в тих місцях, де вони живуть. На публікацію відгукнулися громадські та державні організації. Так, наприклад, директор Музею історії Корсунь-Шевченківської битви пропонує спорудити на Бойковому полі пам'ятник усім воїнам, які загинули на війні. Там також можна і встановити місце поховання генерала німецької армії В. Штеммермана.

Дякуємо усім читачам, хто відгукнувся на публікацію, і повідомляємо, що під час перебування у Києві делегації Народного союзу для догляду за німецькими могилами вирішено розробити програму відновлення декількох великих кладовищ німецьких солдат. Також незабаром очікується підписання українсько-німецької угоди про статус військових поховань.

Підготував Тарас ПЕТРІВ.

На фото: так доглядають солдатські могили у всьому світі: в ім'я примирення, взаєморозуміння і дружби.

Актуально

Це — ненормальна ситуація

Проблематика Закарпатської України не сходить зі шпальт словацької преси, і лейтмотивом усіх публікацій є заклик до словацького керівництва встановити з цим регіоном тісніші зв'язки, у першу чергу економічні.

Як зазначає братиславська газета «Народна оброда», не можна вважати нормальною ситуацію, коли в Ужгороді досі немає ані чесько-словацького консульства, ані представництв Словацької торгово-промислової палати чи культурно-освітнього товариства «Матіца словенська». Відкрито тільки представництва організації «Трансгаз» і будівельного об'єднання з Пршова. В той же час, зазначає газета, Угорщина активно й послідовно нарощує свій вплив у регіоні: за останні два-три роки створено десятки спільних підприємств, у серпні 1991 року в Ужгороді відкрито угорське консульство, вжито заходів для спрощення прикордонних контактів, надано стипендії студентам із Закарпаття.

Мало хто в Словаччині усвідомлює, продовжує газета, що в цю велику політику дедалі активніше, особливо за останні два роки, вступають русини, народ, який здавна живе в Закарпатті, чия культура, починаючи з 1945 року, планомірно придушувалася радянським режимом. Визнаючи національні права русинів, нинішнє керівництво України має можливість довести, наскільки воно щире у своїх заявах про прагнення побудувати демократичну правову державу.

Новини... з сейфів

ХТО ПЛАТИТЬ, ТОЙ І ЗАМОВЛЯЄ

Останнім часом у Великобританії почали лунати заклики про необхідність видобування «мирного дивіденду» не тільки зі зниження військового протистояння, але й за рахунок згортання розвідувальних операцій. Однак факти свідчать про те, що британському розвідувальному співтовариству навряд чи загрожує скорочення коштів і штатів. Як зазначила Бі-бі-сі, спецслужби реорганізують свою діяльність відповідно до змін у світі, щоб уникнути можливих скорочень.

На даний момент розвідка Великобританії являє собою свого роду «тріумвірат». Це «Сікрет інтеліджєнс сервіс», відома як Мі-6, британська контррозвідка Мі-5 і штаб-квартира урядового зв'язку, яка збирає розвідувальну інформацію.

Якщо в минулому, за часів «холодної війни», основні ресурси британської розвідки поглиналися веденням електронного збору даних про СРСР, то нині необхідність у таких операціях відпала. А це, у свою чергу, дозволить вивільнити кошти на фінансування збору інформації агентами, роль яких сьогодні особливо зростає.

Поки не ясно, як відбуватиметься трансформація діяльності британських спецслужб. Багато що залежатиме від основних їхніх замовників — урядових відомств і міністерств, які багато в чому визначають скерованість операцій. І все-таки зміни фінансових пріоритетів трьох ланок британської розвідки, що відбулися, дають змогу скласти уявлення, в якому напрямі відбуватиметься переорієнтація діяльності розвідслужб.

Так, значна частина ресурсів Мі-5 піде на збір інформації про діяльність терористичних груп. Мі-6 також починає переходити на боротьбу з тероризмом, особливо на Близькому Сході, крім того, на боротьбу з торгівлею наркотиками. У центрі уваги штаб-квартири урядового зв'язку, як і раніше, залишилося прослуховування телефонних розмов і «перегляд», за допомогою комп'ютерів, «сумнівних» банківських рахунків, але тепер з метою виявлення терористів і торговців наркотиками.

Ще одна галузь, яка стане пріоритетною найближчими роками, — це економічна розвідка. Однак, на думку Бі-бі-сі, цей напрям загрожує серйозно ускладнити взаємовідносини західних спецслужб, оскільки у міру того, як ЄС стає дедалі сильнішим економічним конкурентом США, не виключене виникнення чвар і між спецслужбами.

Олександр СІСНЕВ.

Справи бізнесові

ТОРГУЙ, СКІЛЬКИ КОРТИТЬ

Лібералізуючи режим економічного життя Киргизстану, Аскар Акаєв підписав указ, який надає підприємцям і громадянам право здійснювати торговельну, посередницьку й закупівельну діяльність без спеціальних дозволів.

Виняток становлять лише ті товари, торгівля якими заборонена чи обмежена законодавством. Торгувати нині можна в будь-яких місцях, окрім проїзної частини вулиць і територій, які прилягають до будинків державних органів влади й управління. Відмінено мито на товари, що надходять до республіки. Урядові рекомендовано спростити порядок видачі ліцензій на різноманітну продукцію виробничо-технічного призначення й народного споживання, яка вивозиться з Киргизстану.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Реалії

ЗА НАЯВНОСТІ ВІДСУТНОСТІ

Масове невдоволення службовців бюджетних організацій Пермської області викликає невиплата заробітної плати. Людей буквально виснажили постійні затримки з її видачею. У квітні зарплату отримало тільки двоє з кожних трьох перм'яків, що працюють. У травні становище поки що не поліпшилось. І нічого не поробиш: нема готівки.

Володимир БАБЕНКО.

Москва.

Що нового!

В АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Встановлено прямі зв'язки й укладено угоди та договори про науково-технічне співробітництво з науковими закладами Австрії, Італії, Франції, Румунії, Чехо-Словаччини, Китаю, Індії, Південної Кореї. Серед зарубіжних наукових організацій, з якими підтримуються активні зв'язки, є, зокрема, такі, як Лондонське Королівське товариство, Британська Рада, Баварська Академія наук, університет Тулузи (Франція) та інші добре відомі установи.

* * *

Укладено одинадцять угод з академіями наук інших країн та аналогічними організаціями. 39 академічних інститутів є активними учасниками міжнародних наукових зв'язків.

* * *

До шістнадцяти іноземних членів АН України приєдналися ще сімнадцять видатних зарубіжних учених світу, обраних її загальними зборами. Серед них лауреати Нобелівської премії французький фізик П'єр-Жіль де Жен, його земляки — хімік Жан-Марі Лен, біолог Маріанна Грюнберг-Манаго, а також добре відомі в науковому світі вчені з української діаспори: математик, професор Редгардського університету (США) Володимир Петришин, голова відділу Свартморського коледжу, фізик-ядерник Олекса-Мирон Біланюк та інші.

* * *

У Києві відкривається бібліотека ПЕРУ (Проект економічної реформи в Україні, Гарвардський університет, США). В її фондах зібрано матеріали з питань економічної реформи, що підготували в основному західні економісти. Ці матеріали сьогодні перекладають на українську мову. Тематика каталога охоплює п'ять розділів: економічна реформа, загальна економіка, економічні умови, бізнес, право.

* * *

Шість днів на запрошення АН України в Києві перебувала делегація Національного комітету Франції з програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера». Очолював делегацію голова комітету професор Жак Леконт. Гості обговорили з керівниками відповідного Комітету України на чолі з академіком В. Кухарем питання про встановлення двосторонніх прямих зв'язків. Вони передбачають широку співпрацю науковців обох країн у питаннях захисту навколишнього середовища, обмін інформацією між науковими установами, взаємне ознайомлення з результатами досліджень у галузях, що цікавлять обидві країни, обмін молодими вченими тощо. Для оперативного роз'язання організаційних питань створено робочу комісію.

Петро СКУНЦЬ

НІЧНІ ПОРТРЕТИ

ЗЕМЛЯ ХИМЕР

Безпросвіття
моєї нації —
три століття
реанімації.
Гнала, гнала —
й загнала коня
під Москвою козацька січ,
і нема українського дня,
є лише українська ніч.
А за Чорними — Білі моря,
білі ночі і сни льодові.
Той, хто в душу пускає царя,
видно, жив без царя в голові.
Дивне диво
моєї нації —
приведи їй
для коронації
хоч приблудника впівума,
тільки б знали чужі і свої,
що на каторгу йде не сама,
живосилом погнали її.
То чиєсь, а не власне зло,
що до сходу волали ми,
аби сонце і нам зійшло,—
і зійшло воно... з Колими.
Сто новацій
моєї нації —
від овацій
до конспірації.
І давно вже її не було б,
коли б раптом, як грім,
не потряс
її сон, її душу і лоб
цар свободи — кріпак Тарас.
І невидима наша зоря,
та, єдина на всесвіт увесь,
невідкрита зоря Кобзаря
нас чекає у вічності десь.

О химери
моєї нації —
цілі ери
дискримінації.
І не може вона без химер,
мов сама їх у долю зове:
ще Валуєв як слід не помер,
як уже Каганович живе.
Біля них, як мошва, холуї,
і вкраїнець до того вже звик,
що йому і чужі, і свої
виривають віками язик.
Дивна казка
моєї нації —
без розв'язки,
самі кульмінації.
Незвичайний у неї Бог,
що за віру її прирік
на ганьбу всіх людських
епох,
на жаский тридцять
третій рік.
В нас у моді тепер каяття,
але хто і кому відповість
за той рік, коли мати дитя
В божевіллі голодному їсть.
Ми — ізгої
своєї нації,
як не воєн,
то радіації.
Ти це знаєш, і знаєш те,
що не дуже надійний мир,
де повія-історія жде,
а за нею — і час-рекетир.
Та чи суджено знати нам,
що дається в останній раз
Україна своїм синам:
і Карпати, й Дніпро, й Тарас?

1990 р.

ТАРАСОВА МАТИ

Живе й не вмирає
шевченківська мати,
колгоспна кріпачка,
забута не раз.
Синове-поети пішли
в дипломати,
а з нею зостався єдиний
Тарас.
Їй землю, і воду, і кров
отруїли
чорнобильські думи,
вітри і дощі.
І проситься в душу
свобода Вкраїни,
та зраджено душу,
немає душі.
Які ми синове —
ми тіні Вкраїни.
Сьогодні нема в нас,
є тільки — колись.
Чуття пропили ми,
а землю проїли
І жебрати щастя у світ
подались.
Народжені в пісні,
зостались ми зойком.
І знати не знає
народ-лоботряс,
що мати карпатська
на прізвище Бойко
Дніпро полюбила,
і стався Тарас.
Тому, що багата,
тому вона вбога,
очам завидющим нестерпна
земля.
Та виріс Шевченко —
дорога до Бога,
коли ми в дорозі були
до Кремля.
І от Україна без крові
нам дана,
не вірмо, що дана,
бо нині якраз
повинен узяти її від
Богдана
і Богу, не брату віддати
Тарас.
В парламенті нашім —
веселі фортелі,
та все це — між іншим,
веселий парад,
бо підуть ділити
шкарпетки й портфелі
старий партократ
і новий демократ.
І що їм до того при
ситім кориті,

НОВІ ОБРІЇ МАЙСТРА

Українська поезія Закарпаття має багаті традиції. Вона сформувалася ще у 20—30-х роках нинішнього століття і дала нам таких чудових майстрів слова, як Василь Гренджа-Донський, Боршош-Кум'ятський, Зорослав, Іван Колос, Микола Рішко та інші.

Петро Скунць належить до молодшого покоління. Але він продовжує традиції своїх великих попередників. І на українському Парнасі найкраще представляє самобутність, чарівність та неповторність рідного Закарпаття. Водночас він не є поетом локального чи регіонального характеру. Сягаючи корінням української класики, Петро Скунць, тонко відчуває нерв сучасного життя. Останні зразки його суспільно-політичної лірики переконливо демонструють вболівання поета за подальшу долю незалежної Української держави, її розбудову.

Надзвичайно чутливий до найменших проявів соціального, економічного, культурного життя, що зараз буквально розшарпують нашу молоду країну, людина високої громадянської напруги, він не може стояти осторонь сьогоднішніх надскладних процесів і намагається своїм пристрасним словом прислужитися рідному народові не лише як поет, а й як талановитий журналіст, взявши на плечі тяжку ношу головного редактора газети «Карпатська Україна».

Петро Скунць пройшов нелегкий шлях. Довгий час його не друкували, принижували, цькували. Але він вистояв у цьому двобої і залишився цілісним поетом. Те, що нині виходить з-під його пера, свідчить про дальше зростання й неабиякі перспективи майстра. Свій полудень віку він зустрічає у розквіті творчих сил. Самобутній талант обіцяє ще багато нових злетів.

Олекса МИШАНИЧ,
доктор філологічних наук, завідуючий відділом Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка АН України.

ЕВОЛЮЦІЯ ЧИ РЕНЕГАТСТВО?

Точка зору

14 квітня дуплетом у пресі з'явилася стаття Івана Ющука «Від ТУМу до «Просвіти»: в «Голосі України» — під рубрикою «Компетентна думка», а у «Вечірньому Києві» — як «Точка зору». Автор її доводить: «Еволюція від ТУМу до «Просвіти» — закономірна й неминуча», посилаючись на «рішення конференції, яка юридично оформила той статус ТУМу, до якого він прагнув від самого початку...».

Треба відразу сказати: ніякої такої конференції насправді не було, бо за статутом скликати її має право лише Головна рада Товариства, яка з цього приводу навіть не збиралася. Просто тодішньому голові ТУМу П. Мовчанові та ще кільком зваблениим ним членам Центрального правління забаглося у післяпутчистській метушні захопити майно, кошти, приміщення Товариства «Знання» буцімто для його ідейного перевиховання, про що й було з усією «шляхетною» відвертістю заявлено в «Літературній Україні» 14 листопада 1991 року. Для такої експропріації 12 жовтня зібрали, як на пожежу, сотню активістів ТУМу і всупереч їхній же волі «оформили» переписаний у Товариства «Знання» статут як статут Всеукраїнського товариства «Просвіта», що зобов'язував до «поширення знань серед населення», на що газета «Голос» 16 жовтня відреагувала статтею «Української мови вже немає».

Коли ж «Знання» (чом же тепер і мовчок про нього) дало відкоша неопросвітянам, ставку зробили на пряме «вибивання» державних субсидій, бо «низи» Товариства, бачачи повну бездіяльність Центрального правління у мовній сфері, перестали переказувати йому відрахування від членських внесків. Натяк на це є і в статті І. Ющука, котрий пише, що на зміну ентузіазмові любителів має прийти професіоналізм у своїй справі. Ентузіасти — це ті, хто сплачує членські внески. Професіонали — ті, хто отримує зарплату. Курс було взято на одержавлення громадської організації. Бо куди ж дінешся? Створити ще один інститут мовознавства — забракло саме професіоналізму. Очолити «Знання» — не вдалося. Отже, хай буде міністерство просвіти. Звичайно ж, зі своїм міністром і заступниками, які й визначатимуть, хто неосвічений, а хто мудрий, хто кого і в чому має «просвіщати». П. Мовчан сформулював це кредо так: «Маємо йти до людей лише через інформацію: згори — вниз... Відвоюємо й ефірний простір... Маємо стати впливовою державною структурою» («ТУМ — це анахронізм» — «Культура і життя», 4 квітня ц. р.). Щодо «простору», то війна, либонь, уже виграна, бо в колі столичної інтелігенції ходить жарт, що продаються телевізори із зображенням П. Мовчана на екрані. Уряд, проте, не поспішає щедро підгодовувати новоявлених «просвітян».

Найдивніше ж у цій історії те, що Мінюст згаданий плагіат зі статуту «Знання», досі 140 тисячам членів Товариства невідомий, зареєстрував, попри явну фальсифікацію поданих документів. Ось тоді вже ТУМ вдарив на сполох, доводячи своє право на життя. Адже сказано в 20-й статті Загальної декларації прав людини: «Нікого не можна примушувати до вступу в будь-яку асоціацію».

Та про це вже не раз писали газети (див. «Вечірній Київ» за 12 лютого, «Культуру і життя» за 29 лютого, «Урядовий кур'єр» за 19 березня, «Думу», № 3, «Народну газету», № 13, «Раду» за 10 квітня). Варто лише додати, що 13 крайових об'єднань Товариства, зокрема найчисленніші (разом це понад 90 відсотків загалу членів), стривожені таким перебігом подій, надіслали до Києва письмові заяви з вимогою негайно скликати надзвичайну звітно-виборну конференцію Товариства (за статутом для цього досить і третини організацій). Ще чотири об'єднання офіційно зажадали такої конференції усно.

Засідання Головної ради Товариства, скликане на їх вимогу 11 квітня для визначення місця, часу й процедури конференції та порядку обрання делегатів, було під загальне обурення зірване П. Мовчаном, котрий, узурпувавши мікрофон, всупереч очевидній волі учасників зборів мати неупередженого головуючого (понад півтори години зал умовляв П. Мовчана поступитися), зробив усе, щоб заблокувати голосування будь-яких пропозицій щодо проведення конференції. І зрештою, упевнившись, що створений тут-таки представниками 14 областей оргкомітет все одно її проведе (порідилі збори переважною більшістю таки проголосували за надзвичайну конференцію), запропонував розкол організації, щоб хоч ненадовго зберегти за собою право одноосібно (оскільки Центрального правління вже не існує) розпоряджатися коштами Товариства і здійснювати кадрові «перетрушування» в Секретаріаті, який теж повстав...

Звернімося, проте, до концептуальних мотивів метаморфози, що є в статті І. Ющука. Обстоюючи ліквідацію ТУМу, тобто «еволюцію» (йдеться, як бачимо, не про зміну вивіски), автор явно суперечить сам собі. Десь ніби й сам має сумнів: чи потрібна була метаморфоза? Адже коли послухати І. Ющука, то ТУМ від народження був «Просвітою», яка лише ховалася за чужою назвою від компартійно-колоніального владного ока. «Проблема мови стала лише приводом для загальнонаціональної консолідації», і тим була «приспана пильність бюрократичної системи», якій начебто милим був «вузькоспеціалізований мовний напрям діяльності «Товариства», хоча воно зразу ж «вийшло за межі суто мовних проблем» (уточнюю щодо Центрального правління: тут з приходом П. Мовчана жодна мовна проблема понад рік взагалі не стояла на порядку денному).

Чому ж 1989 року не постала «Просвіта»? Чому саме ТУМ? Бо небезпека знищення української мови справді стала однією з **глибинних причин** національної революції, а не «лише приводом», яким могла б стати нестача ковбаси. Ця небезпека й тепер гуртує свідоме українство, що саме й жене сон нашого національного оскопленого чиновництва — тих самих Іванів безрідних, які і в компартійних кабінетах не дрімали, цькуючи ТУМ за те, що він є ТУМ, а не пристосована до колоніальних умов Австро-Угорської, Російської чи Радянської імперії «Просвіта». Професор І. Ющук не може не знати, що його рідне мовознавство — то **суспільна** наука і що «суто мовних проблем» у масовому громадському русі за відродження української мови в Україні та його організованому формуванні просто не буває. Якщо ТУМ народився, як вважає він, у колисці «Просвіти», то нащо ж колискою побивати дитя? Де логіка?

Дивна річ: І. Ющук хвалить Закон про мови за його нібито рятівну для України «компромісність і невизначеність» — тобто за відсутність державного захисту української мови, через що, певен він, «у нас не виник інтерфронт». І водночас тішить себе ілюзією, що за українську мову громадська організація може за нашої демократії боротися «звертанням до суду». Та чи хоч одного порушника Закону про мови було притягнено до відповідальності в Україні за два з гаком роки?.. Отож бо й воно! У таких випадках кажуть: нема заяв — нема проблем. Себто клопоту для можновладців. А тим часом національне невдоволення виплескується неврозами на мовному грунті й безглуздими, здавалося б, ексцесами: з одного боку — зриванням вивісок з «э», з другого — сказом від крапки над «і» у квитанції. Хто ж усе це вивчатиме задля гармонізації національних відносин, коли навіть тумівським висуванцям у парламенті до того діла нема (вони, як недавно привселюдно засвідчив Ю. Гнаткевич, вирішили мовних проблем не зачіпати)?

Щодо інтерфронту й компромісів, які І. Ющук чомусь вважає чи не головною ознакою демократії (може-таки, дип-

ПОРТРЕТИ

[…]и

[…]рає
[…]вська мати,
[…]чка,
[…]ута не раз.
[…]ішли
[…] дипломати,
[…]ся єдиний
Тарас.
[…]у, і кров
отруїли
[…]думи,
[…]три і дощі.
[…]душу
[…]да Вкраїни,
[…]ушу,
[…]немає душі.
[…] —
[…]ні Вкраїни.

Сьогодні нема в нас,
є тільки — колись.
Чуття пропили ми,
а землю проїли
І жебрати щастя у світ
подались.
Народжені в пісні,
зостались ми зойком.
І знати не знає
народ-лоботряс,
що мати карпатська
на прізвище Бойко
Дніпро полюбила,
і стався Тарас.
Тому, що багата,
тому вона вбога,
очам завидющим нестерпна
земля.
Та виріс Шевченко —
дорога до Бога,
коли ми в дорозі були
до Кремля.
І от Україна без крові
нам дана,
не вірмо, що дана,
бо нині якраз
повинен узяти її від
Богдана
і Богу, не брату віддати
Тарас.
В парламенті нашім —
веселі фортелі,
та все це — між іншим,
веселий парад,
бо підуть ділити
шкарпетки й портфелі
старий партократ
і новий демократ.
І що їм до того при
ситім кориті,
що десь на краєчку
сумного села
в шевченківській хаті,
сто років не критій,
шевченківська мати дитя
привела.
Живе й не вмирає
шевченківська мати,
колгоспна кріпачка,
забута не раз.
Синове-поети пішли
в дипломати,
а в неї зостався єдиний
Тарас.

Літературні першодруки

ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ

Пам'яті мого земляка, прекрасного поета Василя Гренджі-Донського, 12 томів творів якого вийшли не у нас — у США.

Ану с[illegible], ану, по[illegible]!
А я [illegible]у, а я [illegible]ю.
Шістнадцятиголовий змій
тоді був схожий на Росію.
А ми були такі малі
з ім'ям підтятим —
Підкарпаття.
Гадалось нам, що на Землі
лише на сході наші браття.
Не шкодували ми зусиль
іти за стягом гегемонським.
І у Воловім ріс Василь,
і став Василь із
Гренджі — Донським.
О Доне, мудрі язики
глаго[illegible] нам пра[illegible]
[illegible]цькі.
Донські в Карпатах козаки
уже з'явились — плюс яїцькі.
І що є в нас — то завжди
плюс.
І біля кримського сомінця
москаль, хохол чи
малорос —
немає тільки українця.
Бо наша правда — для
тюрми.
Бо наша правда дуже
гречна.
Кричить Америка, не ми,
що є поет великий Гренджа.
І каже він: красиві ви,
та в путах держать
вас гулаги.
Ми Закарпаття —
для Москви,
а Підкарпаття ми —
для Праги.
І каже він, блудні сини,
повзуча ваша суть, зміїна,
таж ми — Карпатська
Україна.
За це я жив. За це я ліг
у не свою — словацьку
землю.
Але від ваших рук і ніг
себе я вже не відокремлю.
Всіма світами я пропах,
мої затуркані людкове,
і довго, ніби на волах,
до вас вертаюсь, у Волове.
І я у вас ще буду свій.
І підказати вам посмію:
шістнадцятиголовий змій —
це ми — а спишем на Росію.
Подонки — в нас, побіля нас,
але ж народ не весь
подонський.
І він гряде —
вкраїнський час,
як я намислив —
Гренджа-Донський.
Я йду до вас. Не знаю, де
моє Волове й предків тіні.
Мені казали — в СНД,
А я шукаю на Вкраїні.

[…]ОВІ ОБРІЇ МАЙСТРА

[…]оезія Закарпаття має багаті […] сформувалася ще у 20—30-х […]го століття і дала нам таких […]ів слова, як Василь Гренджа-[…]ош-Кум'ятський, Зорослав, Іван […] Рішко та інші.
[…] належить до молодшого по-[…]н продовжує традиції своїх ве-[…]иків. І на українському Пар-[…] представляє самобутність, ча-[…]овторність рідного Закарпаття. […]е є поетом локального чи регі-[…]теру. Сягаючи корінням укра-[…] Петро Скунць, тонко відчуває […] життя. Останні зразки його сус-[…]ої лірики переконливо демонст-[…]ня поета за подальшу долю не-[…]нської держави, її розбудову. […]чутливий до найменших про-[…]го, економічного, культурного […] буквально розшарпують нашу […] людина високої громадянської напруги, він не може стояти осторонь сьогоднішніх надскладних процесів і намагається своїм пристрасним словом прислужитися рідному народові не лише як поет, а й як талановитий журналіст, взявши на плечі тяжку ношу головного редактора газети «Карпатська Україна».

Петро Скунць пройшов нелегкий шлях. Довгий час його не друкували, принижували, цькували. Але він вистояв у цьому двобої і залишився цілісним поетом. Те, що нині виходить з-під його пера, свідчить про дальше зростання й неабиякі перспективи майстра. Свій полудень віку він зустрічає у розквіті творчих сил. Самобутній талант обіцяє ще багато нових злетів.

Олекса МИШАНИЧ,
доктор філологічних наук, завідуючий відділом Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка АН України.

[…]вана Ющука […] — під руб-[…]Києві» — як […]від ТУМу до […]лаючись на […]а той статус […]..».

[…]ції насправді […]лише Головна […]не збиралася. […]а ще кільком […] забаглося у […]шти, примі-[…]дейного пере-[…]» відвертістю […]а 1991 року. […] на пожежу, […] «оформили» […]статут Всеук-[…]зував до «по-[…] «Голос» 16 […] вже немає». […]ро нього) да-[…]пряме «виби-[…]ства, бачачи […]мовній сфері, […]ленських вне-[…]рий пише, що […]фесіоналізм у […]ленські внес-[…]у. Курс було […] Бо куди ж […]ва — забрак-[…] не вдалося. […]о ж, зі своїм […], хто неосві-[…]«просвіщати». […]йти до людей […]юємо й ефір-[…]ною структу-[…]і життя», 4 […]ь, уже вигра-[…]рт, що прода-[…] екрані. Уряд, […]влених «про-[…]

[…]гаданий плагі-[…]ів Товариства […]кацію поданих […]лох, доводячи […]атті Загальної […]имушувати до

[…]Вечірній Київ» […]го, «Урядовий […]дну газету», […]ти, що 13 кра-[…]енніші (разом […]ні таким пере-[…]ви з вимогою […] конференцію […]ретини органі-[…] такої конфе-

[…]не на їх вимогу 11 квітня для визначення місця, часу й процедури конференції та порядку обрання делегатів, було під загальне обурення зірване П. Мовчаном, котрий, узурпувавши мікрофон, всупереч очевидній волі учасників зборів мати неупередженого головуючого (понад півтори години зал умовляв П. Мовчана поступитися), зробив усе, щоб заблокувати голосування будь-яких пропозицій щодо проведення конференції. І зрештою, упевнившись, що створений тут-таки представниками 14 областей оргкомітет все одно її проведе (порідділі збори переважною більшістю таки проголосували за надзвичайну конференцію), запропонував розкол організації, щоб хоч ненадовго зберегти за собою право одноосібно (оскільки Центрального правління вже не існує) розпоряджатися коштами Товариства і здійснювати кадрові «перетрушування» в Секретаріаті, який теж повстав...

Звернімося, проте, до концептуальних мотивів метаморфози, що є в статті І. Ющука. Обстоюючи ліквідацію ТУМу, тобто «еволюцію» (йдеться, як бачимо, не про зміну вивіски), автор явно суперечить сам собі. Десь ніби й сам має сумнів: чи потрібна була метаморфоза? Адже коли послухати І. Ющука, то ТУМ від народження був «Просвітою», яка лише ховалася за чужою назвою від компартійно-колоніального владного ока. «Проблема мови стала лише приводом для загальнонаціональної консолідації», і тим була «приспана пильність бюрократичної системи», якій начебто милим був «вузькоспеціалізований мовний напрям діяльності «Товариства», хоча воно зразу ж «вийшло за межі суто мовних проблем» (уточнюю щодо Центрального правління: тут з приходом П. Мовчана жодна мовна проблема понад рік взагалі не стояла на порядку денному).

Чому ж 1989 року не постала «Просвіта»? Чому саме ТУМ? Бо небезпека знищення української мови справді стала однією з **глибинних причин** національної революції, а не «лише приводом», яким могла б стати нестача ковбаси. Ця небезпека й тепер гуртує свідоме українство, що саме й жене сон нашого національного оскопленого чиновництва — тих самих Іванів безрідних, які і в компартійних кабінетах не дрімали, цькуючи ТУМ за те, що він є ТУМ, а не пристосована до колоніальних умов Австро-Угорської, Російської чи Радянської імперії «Просвіта». Професор І. Ющук не може не знати, що його рідне мовознавство — то **суспільна** наука і що «суто мовних проблем» у масовому громадському русі за відродження української мови в Україні та його організованому формуванні просто не буває. Якщо ТУМ народився, як вважає він, у колисці «Просвіти», то нащо ж колискою побивати дитя? Де логіка?

Дивна річ: І. Ющук хвалить Закон про мови за його нібито рятівну для України «компромісність і невизначеність» — тобто за відсутність державного захисту української мови, через що, певен він, «у нас не виник інтерфронт». І водночас тішить себе ілюзією, що за українську мову громадська організація може за нашої демократії боротися «звертанням до суду». Та чи хоч одного порушника Закону про мови було притягнено до відповідальності в Україні за два з гаком роки?.. Отож бо й воно! У таких випадках кажуть: нема заяв — нема проблем. Себто клопоту для можновладців. А тим часом національне невдоволення виплескується неврозами на мовному грунті й безглуздими, здавалося б, ексцесами: з одного боку — зриванням вивісок з «э», з другого — сказом від крапки над «і» у квитанції. Хто ж усе це вивчатиме задля гармонізації національних відносин, коли навіть тумівським висуванцям у парламенті до того діла нема (вони, як недавно привселюдно засвідчив Ю. Гнаткевич, вирішили мовних проблем не зачіпати)?

Щодо інтерфронту й компромісів, які І. Ющук чомусь вважає чи не головною ознакою демократії (може-таки, дипломатії?), то між крайнощами, як казав Гейне, лежить не істина, а проблема. Схоже, що «компромісом» для України стане у[illegible]конення [illegible]еоковирного колоніального суржику, в парлам[illegible] вже з[illegible]чаєного, якщо мовна проблема розв'язуватим[illegible]ся в на[illegible]мі перейменування української мови в таку собі рятуйбозьку, щоб не залишилося жодних підстав звинувачувати нас в українізації... українців. А ще ліпше — добровільно русифікуватися геть усім і усім заразом записатися до інтерфронту. З мертвою латиною проблем справді не буде. Скрізь пануватиме, висловлюючись за І. Ющуком, «приязне ставлення до української мови.. російськомовного населення». Бо коли хворому можна ще співчувати, то покійника годиться тільки хвалити.

Професор лякає нас Прибалтикою й Придністров'ям, де, на його думку, криваві конфлікти спровоковані «через занадто сильну концентрацію національних зусиль на мові». А як на мене, то саме недостатня увага до мовних проблем **національного відродження**, незнання того, як до них підступитися, [illegible]сова позиція і може спричинитися до серйозн[illegible]. Зрештою, спровокувати їх за бажанням можна на **будь-якій відмінності** між людьми. Так само, як зробити цю відмінність основою для взаємної зацікавленості й поваги.

Ще один аргумент на користь ТУМу обертається в І. Ющука у протилежність, коли він критикує націленість громадської організації на боротьбу за українську мову «шляхом постанов, наказів, законів тощо» — це, мовляв, було властиве командній системі, що впала, а тепер не годиться перекладати відповідальність за долю мови на державу. Але держава, як ми бачимо, таку відповідальність на ділі брати не поспішає. Та, відкидаючи командну систему, чи зрікаємося ми держави як знаряддя волевиявлення народу, що хоче говорити рідною мовою? Жодна громадська організація не цурається захисту своїх інтересів через державний механізм. Інша річ, що ТУМ, на жаль, і не вимагав від своїх численних висуванців у Радах всіх рівнів звітувати за свою державотворчу діяльність, однією з основ якої є мова. А ті, подалі заховавши свої передвиборні маніфести, і не напрошувалися на звіт — навіть щодо насилля над ТУМом зайняли позицію обережників-спостерігачів.

Говорячи про «постанови, накази, закони тощо», І. Ющук явно не хоче розрізняти **право особи** спілкуватися будь-якою мовою у себе вдома чи в колі друзів і **державне право** ставити кваліфікаційні вимоги щодо мови перед службовцями і захищати етнос від асиміляції. Українці на те й народ, щоб мати власну мову й державу, а держава на те й держава, щоб установлювати своє право, яке в нормальному суспільстві завжди було полем боротьби не лише партій і рухів, а й культурницьких спілок. Зіткнення інтересів рухає історію, і втеча від суперечностей — не вихід. А безпорадна полохливість, скиглійське пораженство — ганебні. Ось і засноване в унісон офіційній ліквідації ТУМу Товариство російської мови імені В. Некрасова взяло за основу статутну мету «сохранение и развитие русской языковой среды в Украине и придание русскому языку статуса государственного». А харківський Рух демократичних реформ (та й не сам він) вже й домагається розгляду цього питання в парламенті, бачачи російську мову державною в українській Конституції поруч з пунктами про федерально-земельне роздрібнення України та її входження до СНД.

То як — повернемося до Малоросії?

Віталій РАДЧУК,
доцент, голова ТУМу Київського університету, депутат Київради.

РОЗПОВІДЬ ПРО ЛЮДИНУ З ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ

Бог подарував Сороці життя, але знайшлися люди, які його геть зіпсували.

А почалося воно у Кричильську. Село велике, зелене, гарне. І річка Горинь струмує поруч. І райцентр Степань недалеко. А в тому райцентрі, як і в навколишніх селах, мало не кожний третій чоловік Степан. То й Сороку назвали Степаном. Будучи тямковитим хлопцем, закінчив десятирічку і вступив до Київського гідромеліоративного.

Там його напровесні 1952 року й заарештували, а незабаром військовий трибунал у Рівному оцінив його «зраду Батьківщині» 25 роками позбавлення волі. А щоб і після цього життя не здавалося медом, накинув ще «п'ятирічку» позбавлення прав.

За які тяжкі злочини зелений хлопчина виклопотав собі таке покарання? А ось за які. Знаючи з історії революційні лозунги більшовиків і те, як у його роки компартійці переводять їх на курячий пшик, Степан вирішив хоч якось прислужитися своєму упослідженому народові. Надіслав друзякам до сусіднього райцентру власноручно виготовлену рукописну листівку приблизно такого змісту: обстановка в Україні тяжка, люди годинами вистоюють у чергах за хлібом, Сталін знову хоче влаштувати голод. Треба прокидатися од сну та ставати до боротьби за щастя, волю, світлу долю... І підписав загадковими літерами: «КОУН», що мало б означати «Кричильська організація українських націоналістів», хоч сам ні до яких націоналістичних організацій не належав і зв'язку з ними не мав.

І от «ворог народу» Степан Сорока у двадцять літ опинився у виправно-трудовому таборі. «А брат твой в далекой Сибири давно кандалами гремит!..». Господи, дай сили витримати всі ці страшні випробування й знущання!..

Помер Сталін, і потроху-потроху розтислася пружина, що змушувала пильнувати, вишукувати, допитувати, бити, садити, стріляти нещасних. Відбувши чотири зими та літа, Сорока повернувся до перерваних занять в інституті чистим, наче скельце: навіть судимість зняли. Влаштувався в Білій Церкві будівельником. І тут його знову заарештували. Цілком безпідставно — так вважав він. Проте КДБ завжди краще від нас знав, кому й на якій лаві сидіти — на студентській чи підсудних.

Цього разу запідозрили в підготовці замаху на Хрущова. І хоч слідство встановило безглуздість звинувачення, бо ніякого замаху ніхто не збирався готувати, та все ж за клопотанням республіканського КДБ Президія Верхов[…] скасувала […] про достро[…] Сороки й з[…]димості. Ви[…] знову набра[…]рока вдруге[…] де Макар […]пер уже до[…] попередній […] свою «чверт[…] кінця, щор[…] Тарасові сл[…]щу українс[…]ючи світлі […] мамою в к[…]

[…]ві слухав […]ка Володи[…]го. І думав[…] роки — пр[…] щодо себе. […] душу, викл[…]

Проте в[…]часове, як […] відійшов, […] в'язень Сте[…]конем, що […]тала пора […] про Бога, […]ково виведе[…]чої ковбан[…] ще на ког[…]вич не ма[…] про долю […]ни; про біб[…]ливо про […] Про тради[…]лігійних св[…]шного, сну[…]ремо про […] вмирає, і […] яка живе в[…]

А про п[…]мав.

Коли «ч[…] зосталася […] браму табо[…]хитними в[…] на система[…]го народ,[…]раїна жит[…]родові ще […]гом довод[…]ність до х[…]

Виставки

Напівокреслені постаті людей — мов тіні, мов привиди опівночі, важко здіймаючи руки вгору, припали до масивного хреста. Як символ довготерпеливих страждань, за якими сяйне зоря воскресіння.

Композиція так і називається: «Поможи нам у стражданні». Все тут є: і наші сумні та радісні дороги, й наші надії, і сподівання, мабуть, вселенські. Христина Кишакевич-Кашалуба, чиї графічні й скульптурні роботи вводят[…] прекрасного[…]но. На нещ[…]ставці її р[…]ставлено т[…]

Митець п[…]тих, кому […]дилося жит[…]дилася в А[…]кінчувала […] університет[…] історії мист[…]ня історії […]ва одержал[…]

ЗА М[…]

...ершодруки

...ечку
...много села
...й хаті,
... не критій,
...мати дитя
... привела.
...ає
...івська мати,
...чка,
...ута / не раз.
...ішли
... дипломати,
...я єдиний
... Тарас.

...ський

...емляка, пре-
...асиля Гренд-
...томів творів
... у нас — у

... по...йі!
...ю.
...ови... змій
...й на Росію.
... малі
...и —
...Підкарпаття.
...що на Землі
... наші браття.
...ми зусиль
...гегемонським.
... Василь,

... Донським.
...язики
...
...цькі.
...атах козаки
... — плюс яїцькі
... то завжди
... плюс.
...ого сомінця

москаль, хохол чи
малорос —.
немає тільки українця.
Бо наша правда — для
тюрми.
Бо наша правда дуже
гречна.
Кричить Америка, не ми.
що є поет великий Гренджа.
І каже він: красиві ви,
та в путах держать
вас гулаги.
Ми Закарпаття —
для Москви,
а Підкарпаття ми —
для Праги.
І каже він, блудні сини,
повзуча ваша суть, зміїна,
таж ми — Карпатська
Україна.
За це я жив. За це я ліг
у не свою — словацьку
землю.
Але від ваших рук і ніг
себе я вже не відокремлю.
Всіма світами я пропах,
мої затуркані людкове,
і довго, ніби на волах,
до вас вертаюсь, у Волове.
І я у вас ще буду свій.
І підказати вам посмію:
шістнадцятиголовий змій —
це ми — а спишем на Росію.
Подонки — в нас, побіля нас,
але ж народ не весь
подонський.
І він гряде —
вкраїнський час,
як я намислив —
Гренджа-Донський.
Я йду до вас. Не знаю, де
моє Волове й предків тіні.
Мені казали — в СНД,
А я шукаю на Вкраїні.

...х крайнощами, як казав Гейне, лежить не іс-
...а. Схоже, що «компромісом» для України
...я ...оковирного колоніального суржику, в
... ...часного, якщо мовна проблема розв'я-
...ні перейменування української мови в
...юзьку, щоб не залишилося жодних підстав
...ас в українізації... українців. А ще ліпше —
...ифікуватися геть усім і усім заразом записа-
...юнту. З мертвою латиною проблем справді
... пануватиме, висловлюючись за І. Ющуком.
...ння до української мови.. російськомовного
...оли хворому можна ще співчувати, то покій-
...льки хвалити.
...ає нас Прибалтикою й Придністров'ям, де,
...ривaві конфлікти спровоковані «через занад-
...нтрацію національних зусиль на мові». А як
...е недостатня увага до мовних проблем **на-
...одження**, незнання того, як до них підсту-
... ...сова позиція і може спричинитися до
... Зрештою, спровокувати їх за бажанням
...якій відмінності між людьми. Так само, як
...інність основою для взаємної зацікавленості

...ент на користь ТУМу обертається в І. Ющу-
...ть, коли він критикує націленість громадсь-
...а боротьбу за українську мову «шляхом по-
...законів тощо» — це, мовляв, було власти-
...стемі, що впала, а тепер не годиться перек-
...льність за долю мови на державу. Але дер-
...ємо, таку відповідальність на ділі брати не
...дкидаючи командну систему, чи зрікаємося
...наряддя волевиявлення народу, що хоче го-
...овою? Жодна громадська організація не цу-
... своїх інтересів через державний механізм.
...М, на жаль, і не вимагав від своїх числен-
... Радах всіх рівнів звітувати за свою держа-
...ть, однією з основ якої є мова. А ті, пода-
...ї передвиборні маніфести, і не напрошува-
... навіть щодо насилля над ТУМом зайняли
...ків-спостерігачів.

«постанови, накази, закони тощо», І. Ющук
...різняти **право особи** спілкуватися будь-якою
...ома чи в колі друзів і **державне право** ста-
...йні вимоги щодо мови перед службовцями
... від асиміляції. Українці на те й народ, щоб
...у й державу, а держава на те й держава,
...ти своє право, яке в нормальному суспіль-
... полем боротьби не лише партій і рухів, а й
...спілок. Зіткнення інтересів рухає історію, і
...чностей — не вихід. А безпорадна полох-
...ьке пораженство — ганебні. Ось і засноване
...й ліквідації ТУМу Товариство російської мо-
...асова взяло за основу статутну мету «сохра-
... русской языковой среды в Украине и при-
...языку статуса государственного». А харків-
...ратичних реформ (та й не сам він) вже й
...гляду цього питання в парламенті, бачачи
...державною в українській Конституції поруч
... федерально-земельне роздрібнення України
...до СНД.
...немося до Малоросії?

Віталій РАДЧУК,
...ТУМу Київського університету, депутат

Світло і тіні епохи

РОЗПОВІДЬ ПРО ЛЮДИНУ З ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ

Бог подарував Сороці життя, але знайшлися люди, які його геть зіпсували.

А почалося воно у Кричильську. Село велике, зелене, гарне. І річка Горинь струмує поруч. І райцентр Степань недалеко. А в тому райцентрі, як і в навколишніх селах, мало не кожний третій чоловік Степан. То й Сороку назвали Степаном. Будучи тямковитим хлопцем, закінчив десятирічку і вступив до Київського гідромеліоративного.

Там його напровесні 1952 року й заарештували, а незабаром військовий трибунал у Рівному оцінив його «зраду Батьківщині» 25 роками позбавлення волі. А щоб і після цього життя не здавалося медом, накинув ще «п'ятирічку» позбавлення прав.

За які тяжкі злочини зелений хлопчина виклопотав собі таке покарання? А ось за які. Знаючи з історії революційні лозунги більшовиків і те, як у його роки компартійці переводять їх на курячий пшик, Степан вирішив хоч якось прислужитися своєму упослідженому народові. Надіслав друзякам до сусіднього райцентру власноручно виготовлену рукописну листівку приблизно такого змісту: обстановка в Україні тяжка, люди годинами вистоюють у чергах за хлібом, Сталін знову хоче влаштувати голод. Треба прокидатися од сну та ставати до боротьби за щастя, волю, світлу долю... І підписав загадковими літерами: «КОУН», що мало б означати «Кричильська організація українських націоналістів», хоч сам ні до яких націоналістичних організацій не належав і зв'язку з ними не мав.

І от «ворог народу» Степан Сорока у двадцять літ опинився у виправно-трудовому таборі. «А брат твой в далекой Сибири давно кандалами гремит!..». Господи, дай сили витримати всі ці страшні випробування й знущання!..

Помер Сталін, і потроху-потроху розтислася пружина, що змушувала пильнувати, вишукувати, допитувати, бити, садити, стріляти нещасних. Відбувши чотири зими та літа, Сорока повернувся до перерваних занять в інституті чистим, наче скельце: навіть судимість зняли. Влаштувався в Білій Церкві будівельником. І тут його знову заарештували. Цілком безпідставно — так вважав він. Проте КДБ завжди краще від нас знав, кому й на якій лаві сидіти — на студентській чи підсудних.

Цього разу запідозрили в підготовці замаху на Хрущова. І хоч слідство встановило безглуздість звинувачення, бо ніякого замаху ніхто не збирався готувати, та все ж за клопотанням республіканського КДБ Президія Верховної Ради СРСР скасувала власне рішення про дострокове звільнення Сороки й зняття з нього судимості. Вирок 1952 року знову набрав чинності, і Сорока вдруге загримів туди, де Макар телят не пасе. Тепер уже добувати до кінця попередній строк. Так він свою «чвертку» й волочив до кінця, щоразу промовляючи Тарасові слова про невмирущу українську душу і згадуючи світлі години, коли з мамою в кричильській церкві слухав казання священика Володимира Кульчицького. І думав, думав. У перші роки — про несправедливість щодо себе. Ці думки ятрили душу, викликали гнів.

Проте все в людині тимчасове, як і вона сама. Гнів відійшов, біль улігся, вічний в'язень Степан уже став тим конем, що з'їздився. І настала пора думати про вічне: про Бога, який його обов'язково виведе із цієї смердючої ковбані, бо сподіватися ще на когось Степан Климович не мав жодних підстав; про долю безталанної України; про біблійні тексти, особливо про всесвітній потоп. Про традиції святкування релігійних свят. І про себе, грішного, снував думки — окремо про тіло, що швидко вмирає, і окремо про душу, яка живе вічно.

А про політику вже не думав.

Коли «чвертка» нарешті зосталася позаду, вийшов за браму табору з такими непохитними висновками: політична система, в якій скніє його народ,— зло, проте Україна житиме вічно, а її народові ще треба перед Богом доводити свою причетність до християнства й демократії. Тому йому особисто годилося б стати корисним Україні ученим.

Легко ставити завдання — важко виконувати. Тим більш, що вже з ярмарку їде. І освіти бракує. І звідусіль насторожені погляди. І побутова невлаштованість. І незахищеність. Тішило лиш те, що не має за собою зерна неправди.

До пенсії працював у Сарнах теслею, слюсарем. У вихідні сідав за Біблію, праці давніх філософів, розвідки теперішніх учених. Пропускав здобуті знання через себе. Зрештою виникав сплав Степанової віри з чимось науковоподібним, яке навряд чи просуне людство вперед, хоча дати розраду спраглій душі усе ж таки може. Принаймні душі самого автора.

От хоча б про той же всесвітній потоп. Для більшості непосвячених це тільки легенда. А для Степана Климовича — цілком вірогідний епізод з історії людства. Сорока зжився з давнім, не схожим на теперішній світом, що запанував у його змореній душі. Якщо всі ми живемо тепер у 1992 році, то Сорока здатний побувати в будь-якому з останніх восьми тисяч років. І коли він підносить очі до неба, то бачить десь на високості у 85 кілометрів біблійну «небесну твердь», на якій, зрозуміло, не може бути Місяця та веселки. А потім до Землі наближається Місяць, своєю масою захоплює частину «небесної тверді», утворивши всім відомий місячний грунт, а друга її частина падає на Землю. Так зникає «небесна твердь», і через це починає охолоджуватися атмосфера. А це, у свою чергу, викликає колосальні опади, що й призводить до потопу. А звідти цілком логічно випливає, що біблійний опис потопу є свідченням очевидців, які пережили катастрофу.

Це я своїми словами переказав тільки одну розгадку з багатьох загадок всесвіту, яку пощастило — так вважає Сорока — йому розв'язати. Чим іще хороші його праці — вони далекі від небезпечної політики. Тут скільки хочеш вправляйся, і ніякому КДБ твої дослідження не в голові.

Сорока устиг до скаженої дорожнечі звести собі будиночок у Сарнах і тепер, на пенсії, відпочиває душею й тілом від недремного ока «стукачів» і тошнотворних запахів параші. Усе погане зосталося там, за горизонтом.

Нарешті він залишився сам на сам з життям і — будьмо мужніми зізнатись у цьому — зі смертю. Має таку гостру самотність, що аж церковні дзвони в голові бамкають.

— Живу, як усі люди,— сказав мені стримано.— Смисл життя бачу в науковій роботі... Фактично живу сам. Справжньої подруги життя, з якою міг би ділитися своїми науковими думками, немає.

Прощаючись, я запитав, які власні наукові відкриття він вважає найважливішими.

— Я довів, що сонце стояло на небі цілу добу, не заходячи.

— Сонце може не заходити навіть кілька місяців, якщо ми за ним спостерігатимемо влітку, скажімо, з Нової Землі,— спробував заперечити я,— але «стояти» не може.

— Ні, я маю на увазі наші, середні широти,— переконливо сказав Степан Климович, твердо дивлячись на мене незахмареними блакитними очима. — І сонце таки стояло!

Далі сперечатися не було сенсу.

Тепер, коли Степан Климович поїхав до своїх Сарн, я у вільні хвилини читаю його «наукові» праці «Прадавні клімати і всесвітній потоп», «Біблія та українська народно-християнська обрядовість про всесвітній потоп». Не будучи спеціалістом у жодній з цих галузей, усе ж таки беру на себе сміливість твердити: якби Українській Народній Республіці не завадили піти своїм шляхом, то й Степан Сорока, як і тисячі таких, як оце він, обдарованих і чистих душею, виросли б у серйозних науковців, організаторів виробництва, інженерів, богословів, хліборобів, тобто в тих спеціалістів, які змогли б піднести Україну на куди вищий щабель цивілізації, ніж маємо нині. Тим часом за реалій Радянської України багато з них відчували себе накритими асфальтовою корою: сили нуртують, до сонця пробитися прагнеться, а от дихати нічим, і твердь над головою не дає рости.

Хотілося б сподіватися, що в оновленому суспільстві незалежної України не буде такого, щоб неправий був сильним, а правий — безсилим.

Борис СИДОРЕНКО.

Виставки

ЗА МАРШРУТОМ ЗЛУКИ НАШОГО НАРОДУ

Напівокреслені постаті людей — мов тіні, мов привиди опівночі, важко здіймаючи руки вгору, припали до масивного хреста. Як символ довготерпеливих страждань, за якими сяйне зоря воскресіння.

Композиція так і називається: «Поможи нам у стражданні». Все тут є: і наші сумні та радісні дороги, й наші надії, і сподівання, мабуть, вселенські. Христина Кишакевич-Кащалуба, чиї графічні й скульптурні роботи вводять нас у дивосвіт прекрасного, мислить планетарно. На нещодавно відкритій виставці її робіт у Києві, представлено твори 70—80-х років.

Митець походить з родини тих, кому самою долею не судилося жити в Україні. Народилася в Аргентині, школу закінчувала в США. Потім був університет, наукова робота з історії мистецтв. За дослідження історії скіфського мистецтва одержала ступінь бакалавра мистецтва. Творчі початки опанувала в робітні відомого скульптора Григорія Крука. Саме його школа стала основою для розвитку мистецького таланту жінки.

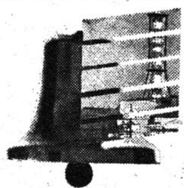
У невеличкому швейцарському містечку Монтре, де нині мешкає родина скульпторки, створено Українське жіноче товариство. Його діяльність не обмежується лише підтримкою національних традицій. Звідси вже не раз надсилали вантажі гуманітарної допомоги до Львова. А в самому місті Лева Христина вперше побувала два роки тому. Тоді ж і зародилася думка влаштувати виставку в Україні.

Після Львова виставку перевезено до Києва. І хочеться побажати, щоб наступну експозицію розгорнули в Харкові — за маршрутом злуки нашого народу.

Володимир ТЕТЕРУК.

АДМІНІСТРАЦІЯ МАЄ ШАНС

Чорнобиль

Володимир Іванович Холоша пройшов на Чорнобильській АЕС шлях від чергового слюсаря до начальника зміни блока. В розпалі перебудови був обраний заступником секретаря парткому ЧАЕС. Після аварії ще понад рік працював на атомній станції, а потім перейшов у ВО «Комбінат». Згодом став заступником директора НВО «Прип'ять».

Недавно В. Холошу призначено заступником міністра України у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС і начальником Адміністрації зони відчуження.

— Володимире Івановичу, чим суттєво відрізнятиметься Адміністрація зони від ВО «Комбінат» та НВО «Прип'ять»?

— Свого часу і «Комбінат», і «Прип'ять» належали Мінатоменергопрому, який сам собі замовляв роботи, сам їх фінансував, сам і виконував. Тобто не було розподілу функцій. Крім того, НВО виконувало завдання, що не притаманні виробничому об'єднанню,— охорона території, режимні питання, міжвідомчі стосунки тощо. Все це, а точніше державне управління разом з функцією замовника, і покладено на невеличкий апарат — Адміністрацію зони. Вона має стати «маленьким Мінчорнобилем» на місці, або місцевою владою в зоні відчуження.

— Що треба зробити, щоб Адміністрація набула реальної влади?

— Враховуючи спадщину, що нам її залишили, попереду ще великі організаційні оборотн. Треба офіційно оформити статус території зони, розподілити сфери відповідальності за певні напрями управління, розробити відповідні нормативні документи. Є термінові завдання і практичного характеру. Вкрай потрібно поновити огорожу зони, бо дерев'яні стовпчики підгнили і місцями вона зруйнована. А на території Білорусі на великих ділянках огорожі просто немає й не було. Це призводить до безконтрольного проникнення в зону людей і вивозу речей з покинутих садиб, «дарів» лісів тощо.

До речі, кордон з Білоруссю розділяє зону приблизно навпіл. На нашій половині — і сама ЧАЕС, і об'єкт «Укриття», і «Рудий ліс» та інші могильники, і третя черга АЕС, і стіна в грунті навколо станції, і більша частина надзвичайно забрудненої лівобережної заплави Прип'яті. На білоруській території лише один могильник — в Хатках — для радіаційно забрудненого м'яса. І він незабаром, мабуть, буде заповнений. Однак проблеми зони, де знаходиться більше 90 відсотків радіоактивності з четвертого блока, слід розв'язувати разом з білорусами. Вони брали участь у роботах за союзно-республіканською програмою ліквідації наслідків аварії (ЛНА). Чи погодяться на співпрацю тепер? І яким чином фінансувати спільні роботи? Обговорення цих та інших питань вже почалось на міждержавному рівні.

— Чи є у вас чітке уявлення про те, що треба робити з зоною?

— Сьогодні розглядаємо чотири концепції щодо її майбутнього. Усі вони виходять з того, що зону спочатку приводять в екологічно безпечний стан. Це передбачає, зокрема, зупинення Чорнобильської АЕС і виведення її з експлуатації, виконання програми «Вектор» по захороненню середньо- та низькоактивних відходів, реалізацію програми щодо захоронення високоактивних відходів. Лише після цього можна реалізовувати якийсь варіант концепції.

У першому з них, який умовно можна назвати «карантин», зона охороняється, а на її території проводиться лише моніторинг. Тобто залишаємо зону в спокої.

Другий варіант — «заповідник»: крім моніторингу в зоні проводяться науково-дослідні роботи, найнеобхідніша для полів, луків, лісів тощо господарська діяльність. Все приводиться до статусу заповідника.

Варіант «могильник», крім наукових досліджень зони, передбачає розташування в ній регіональних українських, може, й білоруських сховищ радіоактивних чи то токсичних речовин.

Останній варіант концепції — «відродження». Це поновлення господарської діяльності, реевакуація, можливо, будівництво п'ятого і шостого блоків ЧАЕС.

Гадаю, що сьогодні істина десь посередині. Найбільш прийнятливі другий і третій варіанти. Втім, дуже багато залежить від позиції білорусів.

— Можна до вибору концепції визначити пріоритетні завдання?

— Найголовніше в роботах у зоні — запобігти «розповзанню» радіоактивності. Для цього, зокрема, треба зробити пожежобезпечними ліси. Через припинення профілактичних робіт пожежі нині бувають майже щодня, і радіоактивний бруд, який зібрали ліси, піднімається у повітря...

Інша першочергова проблема — водна. Спорудження захисної дамби на лівому березі Прип'яті майже закінчено. Але треба визначити і з іншими небезпечними місцями, оцінити достатність гідротехнічних споруд.

Потребує уваги й «рудий ліс», де плутоній розчиняється в грунтових водах. Треба шукати шляхи його локалізації.

— Чи є в зоні зайві люди?

— Сьогодні там майже двісті організацій, де працюють близько 15 тисяч чоловік. Свого часу «контори» створювалися «під проблему». Однак після її розв'язання вони укладали нові договори, знаходили джерела фінансування. Нині доцільність їх перебування в зоні треба переглянути. І, мабуть, правильно робить керівництво ВО «Спецатом», яке шукає нове місце за межами зони.

Безперечно, переглядатимемо й необхідність робіт, що їх виконують. Деякі з них втратили актуальність, інші стали пріоритетними. І сказати, чи є зайві люди в зоні, чи їх там не вистачає, сьогодні важко. А їх там повинно бути стільки, скільки треба, щоб знизити вплив наслідків аварії. Саме знизити, бо ліквідувати їх, ці наслідки, навряд чи можливо...

Розмову вів Олексій БРЕУС, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Соціальний зріз

МАМА-НАДІЯ І СЕМЕРО ЇЇ ДІТЕЙ

Велике горе прийшло в сім'ю Куликів раптово. В серпні минулого року трагічно загинула багатодітна мати Ганна Антонівна. Трапилося це в рідному селі Маньків Локачинського району неподалік від власної хати. І залишилися сиротами семеро дітей. При живому й рідному батькові. Бо Михайло Федорович завжди ходив більше п'яним, ніж тверезим, за горілкою не бачив світу божого. І рідних дітей. Ще при житті Ганни Антонівни він нічим не допомагав сім'ї. Всі клопоти лягали на тендітні плечі жінки, яка ще працювала дояркою в місцевому колгоспі. А коли найстаршій дочці Надії виповнилося 15 років, то доїти корів мати ходила з нею. У сімнадцять років Надія вийшла заміж за Петра Кундюка, який теж тоді працював на фермі. І Ганні Антонівні стало трошки легше. Було вже кому завезти паливо для хати, нарубати дров, відро води принести. Здавалося, тепер тільки й жити. У Надії й Петра народилася донька Тетянка. Колгосп для молодого подружжя виділив будинок. Петро вже працював трактористом, вступив вчитися заочно до сільськогосподарського технікуму. Все було ніби добре. І тут — смерть матері.

Що робити з дітьми? Їх шестеро. Наталочці — 9 років, Михайликові — 7, Людмилі — 6, близнятам Оксані і Валерію — по 3 роки, а Нелі виповнилося тільки 11 місяців. Батька ніхто не брав до уваги. Люди знали — дітям ради він не дасть. І Михайло Федорович десь навіть втішився, що так просто все вирішується, що його дітей хочуть віддати на виховання в дитячий будинок, у школу-інтернат. Мабуть, так би й було, якби Надія з Петром у сільській Раді не заявили:

— Всі діти будуть з нами.

Одне слово, Надія Кундюк, якій тоді тільки виповнилося 18 років, стала опікуном своїх братів і сестер, дітей рідної мами. Різні були думки, судження, мовляв, сама ще дитина, а тут такі обов'язки... Але Надія з Петром стояли на своєму.

Недавно я побував у цій сім'ї. Приїхав до села разом з представниками виробничого об'єднання «Волиньгаз», колектив якого, дізнавшись про дітей-сиріт, вирішив допомогти їм матеріально. Голова профкому цього підприємства Ярослава Романюк вручила Надії і Петру майже 5 тисяч карбованців, 300 купонів, 50 кілограмів цукру, дитячий одяг, цукерки, іграшки. Тут же спеціалісти об'єднання встановили нову газову плиту, підключили балон з газом. Все — дароване.

У будинку, де живе сім'я,— три кімнати, кухня. Петро похвалився, що цей будинок — їхня власність.

— Ми за нього колгоспові виплатили ту суму, яка нам належала. Тепер хочемо зробити ремонт, вже дещо з будівельних матеріалів я завіз.

А Надія розповідала, як вчаться в школі Наталка, Михайло й Людмила. Неля й Таня тягнулися до неї на руки, Оксана просила нахилитися — щось прошепотіла на вухо мамі-Наді. Менші так її і кличуть — мама-Надя.

Я не питав Надійку, чи тяжко їй живеться. І так було видно, що нелегко. В 19 років мати таку сім'ю... Та вона сама призналася:

— У мене добрий чоловік. Без нього я б не дала ради. Він сам з багатодітної сім'ї.

А про їхнього батька я все-таки поцікавився. Це ж його діти. Живе Михайло Федорович у цьому ж селі, в хаті своєї покійної дружини. І старенька теща доглядає непутящого зятя, що відцурався від рідних дітей.

Надійка розповідала, що батько іноді заходить до них... «позичити» кілька карбованців на похмілля.

— Щоб відчепився, то часом дам яку десятку,— каже дочка.— А старші діти виганяють його з хати. Шкода мені його, він мій батько... Та дітей я не віддам нікому.

Молода мама тулила до грудей Таню й Нелю. Просилися до неї на руки Оксана й Валерій. Надія посміхнулася. Її замучене обличчя ясніло. А в очах стояли сльози...

Богдан БЕРЕКЕТА, власний кореспондент «Голосу України».

Волинська область.

...В ОКРЕМО ВЗЯТОМУ СРІБНОМУ

Бюрократичний всеобуч

Нещодавно у матеріалі «Куди прямує райрада?» («ГУ» № 76 за 24 квітня) наш власкор по Чернігівщині Сергій Павленко оповів про успішне завершення спорудження будинку колишнього «першого» Срібнянського району В. Мостового та інші «трудові звитяги» місцевого керівництва. Фактів, наведених у матеріалі, на мою думку, більш ніж досить для плідної роботи слідчих органів. І доблесні стражі правопорядку (як свідчать фотографії) не дрімають. Використовуючи всі свої фізичні здібності, вони таки перемогли... вісімдесятирічну Віру Андріївну ФУРСУ: бульдозер зробив дорогу до будинку В. Мостового (власне, за документами — його тестя П. Шульженка) через присадибну ділянку Віри Андріївни.

Розумію, що міліціонери, як і бульдозерист — люди підневільні. Якщо є наказ — його треба виконувати. У віддаленому ж від усіх адміністративних центрів Срібному наказ не переобтяженого совістю керівника миттєво набирає сили закону. Тож узаконюючи власний «беспредел», адмінкомісія при виконкомі Срібнянської райради ще й оштрафувала «правопорушницю» Віру Андріївну Фурсу за те, «что она умышленно уничтожила межевые знаки по вновь нарезанной улице...». Ось так, «вновь нарезанной улицей» через власну присадибу нагородила рідна Радянська влада почесну колгоспницю, пенсіонерку за 50 років тяжкої рабської праці в колгоспі орденоносної Чернігівщини, де ще недавно будували комунізм в одній окремо взятій області. І допоки спілка комуністів — трудящих Чернігівщини закликає з підпілля до «самоорганизации трудящихся в решающую политическую силу, объединения их вокруг Советов народных депутатов» цілком легальна місцева Рада наповнює заклики листівок реальним змістом. «Підтримуючи і схвалюючи» незалежність і президентське правління (щоб не заважали), «отці» району будують свій «капіталізм» в одному окремо взятому Срібному. І збудують. Якщо їх вчасно не зупинити.

Юрій НЕСТЕРЯК, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Срібне Чернігівської області.

DEMITON

Украинско-британская компания
ПРЕДЛАГАЕТ
ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО ЗА РУБЛИ
со складов в Днепропетровске:

детскую обувь — 7 тыс. пар;
белье женское и мужское — 22 тыс. штук;
женские блузы и юбки — 3 тыс. штук;
футболки и спортивные свитера — 2 тыс. штук;
колготки женские — 100 тыс. штук;
лосины — 40 тыс. штук;

со складов в Германии:

женскую и детскую обувь — 80 тыс. пар;
спортивные костюмы — 12 тыс. штук;
женскую, мужскую и детскую одежду;
ткани и посуду;
телефоны и радиотелефоны;
косметику и парфюмерию
и другие товары по ВАШЕМУ заказу.

С образцами ВСЕХ товаров можно ознакомиться в нашем офисе по адресу: г. Днепропетровск, ул. Короленко, 2. Наш телефон: (0562) 44-44-32.
факс: (0562) 44-44-35.

«Организация реализует тонер в трубах по 190 г для множительных аппаратов «КАНОН», «РИКОН». Телефоны: (0622) 907394, 907321, 907167».

Вы ведете землеройные работы!

Есть проблемы!

Арендное предприятие «Волна» г. Горловки реализует по умеренным ценам установки для разработки мерзлых и скальных грунтов на базе тракторов ЮМЗ-6, ДТ-75 и МТЗ-80.

Контактные телефоны: 4-42-85, 4-95-50.

Арендное предприятие «Волна» г. Горловки реализует по умеренным ценам **сварочные агрегаты АДБ 3122** (бензиновый двигатель ГАЗ-24).

Контактные телефоны: 4-42-85, 4-95-50.

Принимаем заявки
на комплексы изготовления
фотошаблонов
г. Киев, тел. (044) 265-58-43

Днепропетровский химико-технологический институт

с 1992 года ведет подготовку на уровне трех ступеней:
бакалавр — специалист — магистр,
на экономическом отделении:
бакалавр — менеджер — магистр.

Предоставляется возможность параллельно получить образование по другой специальности, включая менеджера для студентов — механиков и технологов.

Осуществляется углубленная подготовка технологов, механиков, специалистов по АПП, теплоэнергетиков, экономистов по индивидуальным планам применительно к конкретной химической технологии. Возмещение затрат институту за дополнительную подготовку специалиста оформляется двусторонним договором.

Агентство «ДАП-пресс»: (056) 44-54-73.

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПЛАНОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТЕХНІКУМ-ІНТЕРНАТ

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ УЧНІВ
на 1992—1993 навчальний рік
за спеціальностями:

1. Технік-плановик для сільськогосподарських підприємств на 1-й і 2-й курси денного відділення.
2. Бухгалтер для сільськогосподарських підприємств на 1-й і 2-й курси денного відділення.

ПРАВИЛА ПРИЙОМУ:

До технікуму приймаються інваліди 2-ї та 3-ї груп у віці від 15 до 35 років, які мають освіту в обсязі основної чи середньої загальноосвітньої школи і успішно склали вступні іспити з таких предметів:

а) на базі основної загальноосвітньої школи.
1. Російська чи українська мова (за вибором вступника) — диктант.
2. Математика — усно.

б) на II курс на базі середньої загальноосвітньої школи.
1. Російська чи українська мова (за вибором вступника) — твір.
2. Математика — усно.

ДО ВСТУПУ В ТЕХНІКУМ НА ІМ'Я ДИРЕКТОРА ПОДАЮТЬСЯ:

а) Заява;
б) Оригінал документа про закінчення основної чи середньої загальноосвітньої школи;
в) Медична довідка (форма № 086-у);
г) 6 фотокарток розміром 3Х4 см;
д) Виписка з трудової книжки;
е) Направлення на навчання районного чи міського відділу соціального забезпечення;
ж) Пенсійна книжка (свідоцтво на одержання щомісячної допомоги — для інвалідів до 16 років) і довідка ЛТЕК (форма № 4 або 4-а).

ЗАЯВИ ПРИЙМАЮТЬСЯ: на базі основної загальноосвітньої школи з 4 травня до 31 липня, на базі середньої загальноосвітньої школи з 4 травня по 14 серпня.

ВСТУПНІ ІСПИТИ: з 1 по 20 серпня. **ЗАРАХУВАННЯ ДО ТЕХНІКУМУ:** з 21 по 25 серпня.

Зараховані на навчання до технікуму забезпечуються гуртожитком та перебувають на повному державному забезпеченні (чотириразове харчування, одяг, стипендія).

АДРЕСА ТЕХНІКУМУ: 281900, м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області, вул. Годованця, 13. Тел. 3-26-51, 3-26-72.
ДИРЕКЦІЯ.

Не нові, однак фірмові, речі зі США:

светри, куртки, джинси, блузки, плаття.
Для дорослих і дітей.

ПРОДАЮТЬСЯ ОПТОМ

Одяг упакований в спеціальні баули. Стартова ціна — 299 карбованців за один кілограм.

Тел. у Львові — (0322) 76-97-76, з 9 до 17 години.

Львів, агентство «ІРА» (0322) 72-60-92.

ВПЕРВЫЕ
ОДНОВРЕМЕННО С ЗАПАДНЫМ ПОТРЕБИТЕЛЕМ
можно приобрести
ПРИНЦИПИАЛЬНО НОВЫЙ вид
офисной техники
«БИЗНЕС-ЦЕНТР "НАВИГАТОР"»
производства фирмы Canon

«НАВИГАТОР» включает в себя:
- IBM-совместимый компьютер со струйным принтером и сенсорным экраном;
- телефакс;
- телефон с автоответчиком;
- сканер.

Все элементы «НАВИГАТОРа» работают как единая система, что обеспечивает НОВОЕ КАЧЕСТВО работы!

Предоставляются консультации, гарантии, русификация и поддержка других алфавитов, оптовая скидка, оплачиваются услуги дилеров.

По всем вопросам обращаться по телефону СП *«СИПМА»* в г. Киеве
(044) 295-87-20, 295-13-56.

ДО УВАГИ ДІЛОВИХ ЛЮДЕЙ

Фірма «ЗовнішЕкспоБізнес» з 25 по 30 травня 1992 року проводить виставку-ярмарку продукції українських підприємств.

На виставці буде представлений широкий асортимент продукції:

- самохідні крани;
- гідравлічні машини;
- агрегати для сільського господарства;
- моделі літаків та яхт;
- багатошпіндельні токарні автомати;
- металорізальний інструмент;
- проектна документація на сімейні ферми та сімейні переробні підприємства з жилими будівлями;
- вироби різноманітного призначення із алюмінію та алюмінієвих сплавів;
- тканини;
- продукція із льону та бавовни;
- швейні вироби в асортименті;
- сувеніри, вироби з кольорового скла.

Тут ви отримаєте максимальну інформацію за продукцію українських підприємств, зможете провести ділові переговори для укладення контрактів і торговельних угод, зробити оптові закупки товарів.

У рамках цієї виставки відбудеться ділова зустріч з представниками канадського бізнесу. Її організовує Канадська ділова Рада спільно із групою по торгівлі між Канадою і країнами СНД при Міністерстві зовнішньої торгівлі Канади.

Чекаємо Вас на нашій виставці.

Наша адреса: м. Київ-53, Львівська площа, 8.
Телефони: (044) 212-59-73, 212-24-93, 212-03-72, 212-48-66.

Факси: 212-29-82, 212-29-97.
Телекс: 131391 EKSBI.

Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика

реалізує

торговельним підприємствам, іншим організаціям КОВДРИ бавовняні, байкові.

Ціни договірні.

Довідковий телефон: 8-047-35-2-05-00.

Адреса: 258522 смт Стеблів Черкаської області Корсунь-Шевченківського району.

Фирма «ФРОГГЕР» реализует компьютеры PC/AT 286, 386 производства ФРГ и США, телефаксы «SHARP», «EFAX», «AUDIOVOX». Обеспечивает гарантийное обслуживание. Тел. 264-25-52.

«ОПЕРАЦІЯ «ІСКРА»

Як у кращої хокейної команди України «викрали» стадіон

Вшанування «Іскри», що здобула срібні медалі чемпіонату СРСР 1991 року з хокею на траві, багато часу не забрало. З трибуни було виголошено належні в таких випадках слова, гравцям вручили грамоти і подарунки, після чого клубне та васильківське начальство повантажилося в автомашини й відбуло на неофіційну частину, прихопивши з собою дещо із призів, буцімто призначених для майстрів ключки.

А самі ці майстри пішли до кафе, умовили знайомого офіціанта зсунути два столики і повечеряли чим Бог послав, скинувшись по-братськи. Тостів за успіх не було, як і радісних спогадів про вдалий сезон.

Та й чого їм було радіти, коли весь рік керівники спортклубу просто знущалися з команди. Хокеїсти по два-три місяці не отримували зарплати, виступали у спортформі трирічної давності, на виїзні матчі нерідко рушали, купуючи квитки власним коштом. Практично жодної з умов контракту, підписаного гравцями, керівники клубу не виконали. Самі тепер дивувалися хокеїсти, як їм вдалося здобути «срібло»...

Ну хто міг тоді, у серпні 90-го року, припустити, що перехід васильківської «Іскри» під крильце «Київоптторгу» призведе ледь не до розпаду команди? Новий шеф хокеїстів, генеральний директор «Київоптторгу» Анатолій Чащин, чого тільки не наобіцяв гравцям. Станете, мовляв, призерами — все у вас буде.

Щоправда, багатьох насторожило, що почав діяти новий шеф зі звільнення головного тренера команди Анатолія Кацупала, творця «Іскри», який десять років нею керував. За цей час нікому не відома команда з невеликого містечка на Київщині стала провідним клубом України, постійно займала місце в першій п'ятірці вищої ліги Союзу. У Василькові виросло немало класних гравців, налагоджено було підготовку резерву.

Однак ніхто Кацупалу доброго слова за це не сказав, просто оголосили Анатолієві Івановичу, що його послуг більше не потребують. І от уже півтора року Кацупал працює... директором-розпорядником театру-студії української пісні «Берегиня», розташованого в Кончі-Заспі, мотаючись туди щодня з Василькова.

На команді залишив Чащин помічника Кацупала Сергія Свердлова, хорошого спеціаліста, але людину, як би його сказати... Таку, що не звикла заперечувати начальству. На весь голос міг тепер новий шеф команди сказати тренерові: «Ти тут ніхто, зрозуміло? Я рішення приймаю, а ти виконувати їх повинен». Нерідко Чащин у своєму кабінеті давав якзівки хокеїстам, як їм грати, залишаючи Свердлова в коридорі. І керівником спортклубу генеральний директор «Київоптторгу» зробив подібного до себе хокейного «спеціаліста» — лікаря вендиспансеру В. Петрова, що сумлінно виконував обов'язки наглядача над гравцями.

Як за таких умов зуміла «Іскра» успішно виступати? По-перше, команда була «на ходу», набула вже досвіду і класу. По-друге, Чащин запросив зі сторони одразу п'ять сильних хокеїстів, членів збірної команди країни, наобіцявши їм золоті гори — і котеджі, і машини, і високі заробітки. Квартири були обіцяні й ветеранам команди Володимирові Кострову, В'ячеславу Шаронову, Костянтинові Євсеєву, які по кілька років живуть у гуртожитку із сім'ями, з малими дітьми. Обіцяв Чащин різні блага й іншим гравцям.

Коли закінчився «срібний сезон» команди і виявилося, що обіцянки Чащина — звичайнісінькe коливання повітря, запрошені ним гравці, облизня піймавши, відбули з Василькова. Поїхали і два молоді здібні хокеїсти, що виросли в «Іскрі».— Сергій Стасюк та Олексій Швець. Вони тепер грають в Алма-Аті.

А що ж решта? Решта хокеїстів подала в кінці минулого року заяви про звільнення з малого підприємства системи «Київоптторгу», в яке перетворив команду А. Чащин. Він і спроби не зробив зупинити гравців. Але заявив, що спортбазу «Іскрі» не віддасть.

Тоді лише і зрозуміла команда, для чого взагалі вона знадобилася далекоглядному Чащину. Адже разом з «Іскрою» йому передали і стадіон із синтетичним покриттям, два фінські будиночки, футбольне поле. Усе це у складчину споруджували міські підприємства, передавши потім базу райраді «Колоса». Єдине, що зробив тут Чащин за рік,— це обладнав в одному з будиночків сауну з баром та відеосалоном. Там по п'ятницях їшли гульки самого шефа та його приятелів. Звичайно, хокеїстам в цей «урядовий» будиночок вхід був категорично заборонений. Та і в іншому будиночку їм під роздягальні відвели дві комірчини, перекривши вхід в інші приміщення.

Однак покинута Чащиним напризволяще команда не загинула. Її взяла під свою егіду фірма «Редут», молоді підприємці котрої взялися допомогти найсильнішій на Україні чоловічій хокейній команді. «Редут» виділяє кошти на зарплату гравцям, купує їм спортивну форму, інвентар, згоден модернізувати й базу. Але ж вона усе ще вважається за Чащиним, котрий у неофіційному порядку заявив, що віддасть «Іскрі» стадіон в кращому разі через суд. Що й казати, ласий це шматочок — спортбаза на березі річки, в улюбленому місці відпочинку васильківців. Поки що можна стягувати з команди плату за оренду, а там, диви, і приватизувати вдасться стадіон, який дістався задарма. От для чого А. Чащин і задумав «операцію «Іскра».

Невже все закінчиться поразкою спортсменів? Невже вдасться ділягам накласти лапу на стадіон, який споруджувало все місто? Відповідь на ці запитання — за властями Василькова, за спортивними організаціями області й республіки. І зволікати ніяк не можна — незабаром починається перший національний чемпіонат України, пора формувати її збірну. Тут без «Іскри» не обійтись. Але на якому вона зараз світі, команда не знає.

Олександр БАШКАТОВ.
Васильків — Київ.

А ДЕБЮТАНТ ВИЯВИВСЯ ЗУБАТИМ

Футбол. Перша ліга

Звичайно, і в лідерів бувають чорні дні. Але, як правило, на виїзді. А от мукачівський «Приладист» несподівано для своїх прихильників поступився вдома дебютантові — «Поліграфтехніці» з Олександрії. Чи була для лідера несподіванкою гра новачка? Ні. Бо два тижні тому «Прикладист» зіграв унічию 0:0 в Олександрії, і дії господарів його мали насторожити. Та урок не було засвоєно. І на 26-й хвилині гравець «Поліграфтехніки» Мальованець, який ще недавно виступав за «Кремінь», завершив одну з контратак. Штурм воріт гостей успіху «Приладистові» не приніс: «Поліграфтехніка» може оборонятися. Навіть коли суддя призначив пенальті у ворота олександрійців, фортуна відвернулася від господарів: Напуда на 53-й хвилині не реалізував його. Невдача негативно вплинула на лідера, і він так і не зумів врятувати бодай очко.

«Вересу» не вдалося пробити оборону «Сталі» в Алчевську — 0:0. Справжній бій лідеру другої підгрупи дали дублери донецького «Шахтаря». Після того як півзахисник «Металурга» Художилов на 13-й хвилині відкрив рахунок, Жигулін через двадцять хвилин зрівняв його. Правда, Пантилову ще до перерви вдалося вивести свою команду вперед. Форвард господарів Олійник забиває на 56-й хвилині третій м'яч у ворота «Шахтаря». Та гостей це не зломило: на 85-й хвилині Кривенцов скоротив розрив у м'ячах. Та тут же цей форвард отримав друге попередження і змушений був покинути поле. Досвідчені гравці «Металурга» одразу скористалися цим — Альошин провів четвертий гол на 88-й хвилині.

Реванш за поразку в першому колі від «Хіміка» взяли на своєму полі футболісти «Азовця». Гостям, правда, у першому таймі вдалося відстояти свої ворота. Та у другому Єфремову поталанило забити голи на 60-й та 74-й хвилинах — 2:0.

Принциповим був матч в Очакові, де «Артанія» приймала сусіда по турнірній таблиці — «Закарпаття». Коли здавалося, що суперники розійдуться мирно, ужгородці порушили правила у своєму штрафному майданчику. Ветеран «Артанії» Білан не схибив, пробиваючи пенальті,— 1:0. Йшла 88-а хвилина.

Результати інших матчів у першій підгрупі такі: «Кристал» (Чортків) — «Дніпро» — 1:0, «Галичина» — СКА — 2:0, «Чайка» — «Поділля» — 1:0, «Автомобіліст» — «Динамо-2» (Київ) — 2:1. У другій: «Кристал» — «Скала» — 1:0, «Чорноморець-2» — «Рось» — 1:4, «Кривбас» — «Вагонобудівник» — 3:0. Матч «Ворскла» — «Шахтар» (Павлодар) буде зіграно 20 травня. Цього ж дня відбудуться ігри 18 туру.

Незважаючи на поразку, «Приладист» зберіг лідерство — 21 очко. У другій підгрупі попереду «Металург» і «Кривбас», які набрали по 23 очка.

ЗА ЕКВАТОРОМ ТЕЖ БУДЕ ЖАРКО

Перехідна ліга

У неділю перетнули екватор чемпіонату і команди перехідної ліги. Ось результати матчів у групі А: «Зірка» (Кіровоград) — «Явір» (Краснопілля) — 3:1, «Олімпік» (Харків) — «Газовик» (Комарне) — 2:2, «Електрон» (Ромни) —«Дністер» (Заліщики) — 1:2, «Промінь» (Воля-Баранецька) — «Андезит» (Хуст) — 1:2. У групі Б команди зіграли так: «Прометей» (Шахтарськ) — «Антрацит» (Кіровське) — 3:1, «Бажановець» (Макіївка) — «Море» (Феодосія) — 2:0, «Гірник» (Харцизьк) — «Океан» (Керч) — 1:0, «Титан» (Армянськ) — «Меліоратор» (Каховка) — 2:1.

Після першого кола турнірне становище команд таке:

Група А

	І	В	Н	П	М	О
Газовик	8	5	2	1	16—8	12
Олімпік	8	4	3	1	11—6	11
Дністер	8	3	4	1	6—7	10
Андезит	8	4	1	3	9—9	9
Зірка	8	3	2	3	15—12	8
Явір	8	3	2	3	9—10	8
Промінь	8	1	3	4	9—10	5
Лисоня	8	1	3	4	5—8	5
Електрон	8	2	0	6	7—15	4

Група Б

	І	В	Н	П	М	О
Титан	8	5	2	1	11—3	12
Бажановець	8	5	2	1	10—3	12
Океан	8	3	3	2	9—2	9
Дружба	7	2	5	0	5—1	9
Прометей	8	3	2	3	11—6	8
Меліоратор	6	3	2	1	8—8	7
Гірник	8	3	0	5	5—11	6
Антрацит	7	1	1	5	4—17	3
Море	8	0	2	6	1—12	2

Не треба бути фахівцем, щоб передбачити загострення боротьби у другому колі. Мабуть, спробує вийти з тіні досвідчена кіровоградська «Зірка», додасть у грі керченський «Океан», який двічі програв на фініші першого кола. Отже попереду багато цікавих і принципових матчів.

Ігри другого кола розпочнуться 23 травня.

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:
Для довідок —
441-89-61
441-89-46

телефакс —
224-72-54

Відділ реклами —
441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 398.633.

Комбінат друку видавництва «Преса України».
252047 Київ, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311091.

1 2 3 4 5 6 7 8 9